

Tiekėjo pašalinimo pagrindų, kvalifikacijos, kokybės vadybos sistemos ir aplinkos apsaugos vadybos sistemos standartų vertinimo **PROCEDŪRŲ VADOVAS**

Kuriame
Lietuvos ateitį
2014–2020 metų
Europos Sąjungos
fondų investicijų
veiksmų programa

Rekomendacinio pobūdžio metodinė priemonė, parengta įgyvendinant Europos socialinio fondo ir Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto lėšomis finansuojamą projektą „Viešųjų pirkimų efektyvumo didinimas metodinėmis priemonėmis“, projekto Nr. 10.1.2-ESFA-V-916-01-0004.

TURINYS

1. PROCEDŪROS EIGA / 4
 - 1.1. Pasiūlymų pateikimo terminas / 7
 - 1.2. EBVPD tikrinimas / 9
 - 1.3. Pasiūlymų vertinimas / 12
 - 1.4. Įrodančių dokumentų teikimas ir gavimas / 13
 - Atvejai, kai dokumentų neprašoma / 15
 - Reikalavimų atitikimo momentas ir įrodančio dokumento data / 18
 - Pašalinimo dėl mokesčių mokėjimo įsipareigojimų nevykdymo ypatumai / 21
 - Tiekėjo (ne)pašalinimas iš pirkimo procedūros VPĮ 46 straipsnio 7-12 dalyse nustatytais atvejais / 25
 - Pašalinimo pagrindų taikymo ypatumai / 25
 - Užsienio tiekėjų atitikties vertinimo ypatumai / 35
 - Duomenų apie reikalavimų atitikimą patikslinimas / 36
 - Procedūros eiga pirmajam tiekėjui atsisakius sudaryti sutartį arba atmetus jo pasiūlymą / 38
 - Melaginga informacija / 39
 - 1.5. Laimėtojo nustatymas / 42
2. PROCEDŪROS EIGA NAUDOJANT KANDIDATŲ KVALIFIKACINĘ ATRANKĄ ARBA PIRKIMO BŪDĄ AR PRIEMONĘ, KURIOJE NUMATYTAS PARAIŠKŲ TEIKIMAS / 44
 - 2.1. Paraiškų pateikimo terminas / 45
 - 2.2. EBVPD tikrinimas ir kvalifikacinė atranka / 46
 - 2.3. Pasiūlymų pateikimo terminas / 47
 - 2.4. Pasiūlymų vertinimas / 48
 - 2.5. Dokumentų pagal EBVPD teikimas / 49
 - 2.6. Laimėtojo nustatymas / 50
3. TIEKĖJŲ „APSIVALYMAS“ / 51
4. KITI PROCEDŪRŲ VYKDYMO YPATUMAI / 53
 - 4.1. Perkančiųjų subjektų vykdomi pirkimai / 53
 - 4.2. Perkančiųjų organizacijų vykdomos skelbiamų derybų procedūros / 53
 - 4.3. Preliminariųjų sutarčių vykdymas / 53
 - 4.4. Dinaminė pirkimo sistema / 54
 - 4.5. Rėmimasis kitų ūkio subjektų pajėgumais ir subtiekimas sutarties vykdymo metu / 54
 - 4.6. Subtiekimas pasiūlymų (paraiškų) vertinimo metu / 55
- PRIEDAS NR. 1 / 57
 - Europos bendrasis viešųjų pirkimų dokumentas / 57
- PRIEDAS NR. 2 / 58
 - eCertis / 58

Šio procedūrų vadovo tikslas – padėti perkančiosioms organizacijoms ir perkantiesiems subjektams (toliau kartu – pirkimo vykdytojas) atlikti procedūras, susijusias su pirkimo dokumentuose tiekėjams nustatytų tiekėjo pašalinimo pagrindų nebuvimo, atitikties kvalifikacijos reikalavimams ir (ar) kokybės vadybos sistemos ir (arba) aplinkos apsaugos vadybos sistemos standartų (toliau kartu – Reikalavimai) laikymosi patikrinimu (toliau – procedūra).

Procedūrų vadove:

- rasite informaciją apie procedūros eigą;
- susipažinsite su svarbiausių procedūros etapų aprašymais;
- sužinosite, kas yra EBVPD, e-Certis ir kokia jų teikiama nauda;
- pateiktą informaciją galėsite panaudoti atlikdami pirkimus bet kuriuo iš Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatyme (toliau – [Įstatymas](#), VPI), Lietuvos Respublikos pirkimų, atliekamų vandentvarkos, energetikos, transporto ar pašto paslaugų srities perkančiųjų subjektų, įstatyme (toliau – [Pirkimų įstatymas](#)), [Mažos vertės pirkimų tvarkos apraše](#) nurodytu būdu.

Tiekėjų pašalinimo pagrindai nustatomi vadovaujantis Įstatymo 46, 50 ir 51 straipsniais.

Tiekėjų kvalifikacijos reikalavimai nustatomi vadovaujantis Įstatymo 47, 49, 50 ir 51 straipsnių nuostatomis ir Viešųjų pirkimų tarnybos (toliau – VPT) patvirtinta [Tiekėjo kvalifikacijos reikalavimų nustatymo metodika](#).

Reikalavimai laikytis kokybės vadybos sistemos ir (arba) aplinkos apsaugos vadybos sistemos standartų nustatomi vadovaujantis Įstatymo 48, 50 ir 51 straipsniais.

Trumpai apie EBVPD ir e-Certis

Europos bendrasis viešųjų pirkimų dokumentas (toliau – EBVPD) – deklaracija, pakeičianti kompetentingų institucijų išduodamus dokumentus, kurią tiekėjai teikia kartu su pasiūlymu ar paraiška dalyvauti pirkime, preliminariai patvirtindami, kad atitinka pirkimo dokumentuose nustatytus Reikalavimus.

e-Certis – Europos Komisijos valdoma svetainė, kurioje pateikiama išsami informacija apie viešiesiems pirkimams įvairiose ES šalyse dažniausiai reikalingus sertifikatus ir dokumentus.

Plačiau apie šias priemones galima paskaityti šio Procedūrų vadovo priede [Nr. 1](#) ir [Nr. 2](#).

1. PROCEDŪROS EIGA

1 paveikslas

Pirkimo vykdytojas *1 pav.* nurodyto procedūros eiliškumo laikosi visuose pirkimuose, išskyrus toliau paminėtus atvejus, kai gali pasirinkti kitokią procedūros eigą, ar atlikdamas pirkimus, kuriuose taikoma kandidatų kvalifikacinė atranka¹. Procedūros eigos, vykdant kandidatų kvalifikacinę atranką, aprašymas pateiktas Procedūrų vadovo 2 skyriuje.

Atvejai, kai procedūros eiga gali skirtis:

1. Vykdamas atvirą konkursą². Pirkimo vykdytojas pirkimo dokumentuose turi nurodyti, kokių eiliškumu jis vertins tiekėjų pateiktus pasiūlymus:
 - 1) ar pirmiausia bus vertinamas EBVPD, o po to tiekėjų pasiūlymai (tokiu atveju pirkimo vykdytojas vadovaujasi *1 pav.* nurodyta procedūros eigos schema);
 - 2) ar pirmiausia vertinami tiekėjų pasiūlymai, o po to EBVPD.
2. Vykdamas mažos vertės pirkimus. Jeigu taikomi Reikalavimai, pirkimo dokumentuose pirkimo vykdytojas turi nurodyti:
 - 1) ar pirkime bus naudojamas EBVPD (tokiu atveju pirkimo vykdytojas laikosi *1 pav.* nurodytos procedūros eigos), ar bus prašoma užpildyti pirkimo vykdytojo nustatytos formos tiekėjo deklaraciją, ar tiekėjai iš karto turės pateikti visus Reikalavimų atitikimą patvirtinančius dokumentus (tokiu atveju laikomasi pirkimo dokumentuose nustatytos procedūros eigos ir vertinama visų tiekėjų atitiktis pirkimo dokumentuose nustatytiems Reikalavimams);
 - 2) ar dokumentų, patvirtinančių atitiktį nustatytiems Reikalavimams, bus prašoma tik iš galimo laimėtojo, neprašant pateikti EBVPD ar pirkimo vykdytojo nustatytos formos tiekėjo deklaracijos (tokiu atveju praleidžiama Procedūrų vadove numatyta EBVPD tikrinimo procedūra, o vietoj Procedūrų vadove numatytos *Dokumentų pagal EBVPD teikimo* procedūros galimo pirkimo laimėtojo prašoma pateikti dokumentus, kurie įrodytų atitiktį pirkimo dokumentuose nustatytiems Reikalavimams).

¹ Kandidatų kvalifikacinė atranka – procedūra, kurios metu pirkimo vykdytojas pagal pirkimo dokumentuose nustatytus kvalifikacinius kriterijus atranka kandidatus, kvieštinius dalyvauti tolesnėse pirkimo procedūrose. Kvalifikacinė atranka gali būti naudojama atliekant pirkimus riboto konkurso, škelbiamų derybų, konkurencinio dialogo ir inovacijų partnerystės būdais.

² Žr. VPĮ 59 straipsnio 4 dalį, PĮ 69 straipsnio 4 dalį.

3. Pirkimo vykdytojas pasinaudoja Įstatymo 50 straipsnio 4 dalyje numatyta galimybe „bet kuriuo pirkimo procedūros metu gali paprašyti kandidatų ar dalyvių pateikti visus ar dalį dokumentų, patvirtinančių jų pašalinimo pagrindų nebuvimą, atitiktį kvalifikacijos reikalavimams ir, jeigu taikytina, kokybės vadybos sistemos ir (arba) aplinkos apsaugos vadybos sistemos standartams, jeigu tai būtina siekiant užtikrinti tinkamą pirkimo procedūros atlikimą“. Šia nuostata gali būti tikslinga pasinaudoti vykdant pirkimą, kuriame taikoma kandidatų kvalifikacinė atranka.

1 pavyzdys

Vykdamas ribotą konkursą, numatyta, jog pasiūlymus teikti bus pakviesti 5 kandidatai. Tuo tarpu paraiškas šiame pirkime pateikė 8 kandidatai, taigi 3 iš jų nebus pakviesti teikti pasiūlymų. Jeigu vėlesniame pirkimo procedūros etape (prieš nustatant laimėtoją) paaiškėtų, jog vienas iš pakviestų 5 kandidatų iš tiesų neatitiko nustatytų Reikalavimų, tai reikštų, jog galimybę pateikti pasiūlymą prarado vienas iš trijų nepakviestų tiekėjų, kuris keliamus Reikalavimus galbūt atitiko. Siekiant išvengti tokių situacijų, tikslinga kandidatų prašyti, jog šie pateiktų įrodančius dokumentus dar prieš juos pakviečiant teikti pasiūlymus.

2 pavyzdys

Pirkimo vykdytojui kyla įtarimų, kad vienas iš tiekėjų galimai neatitinka pirkimo dokumentuose nustatyto kvalifikacijos reikalavimo. Vykdamas pirkimą įprastu eiliškumu, pirmiausia reiktų įvertinti šio tiekėjo pasiūlymą (pvz. siūlomų prekių atitiktį techninės specifikacijos reikalavimams), tačiau tai gali užtrukti daug laiko ir būti beprasmis darbas tuo atveju, jeigu vėliau paaiškėtų, kad šis tiekėjas neturi reikiamos kvalifikacijos. Siekdamas taupyti laiko sąnaudas, skirtas pasiūlymų vertinimui, pirkimo vykdytojas, esant įtarimų dėl kvalifikacijos atitikties, gali prašyti, kad tiekėjas pateiktų dokumentus pagal EBVPD, kurie įrodytų, jog tiekėjas atitinka nustatytus Reikalavimus. Tiekėjui neįrodžius atitikimo Reikalavimams, jo pasiūlymas atmetamas ir toliau nebevertinamas.

PASTABA. Atsižvelgiant į tai, kad Įstatymo 47 straipsnio 9 dalies nuostata, nors ir susijusi su tiekėjų kvalifikacijos reikalavimais, savo esme nėra kvalifikacijos reikalavimas, Įstatymo 50 straipsnio 4 dalies nuostata netaikoma. Dėl galimybės bet kuriuo pirkimo procedūros metu paprašyti kandidatų ar tiekėjų pateikti visus ar dalį dokumentų, patvirtinančių atitiktį nacionalinio saugumo reikalavimams, kaip tai numatyta Įstatymo 47 straipsnio 9 dalyje, turėtų būti vertinama, atsižvelgiant į viešųjų pirkimų lygiateisiškumo, proporcingumo ir kt. principus, į tokių dokumentų tikrinimo tikslingumą konkrečios pirkimo procedūros etape bei pačios Įstatymo 51 straipsnio 12 dalies nuostatos tikslą. Tai yra, siekiant paskatinti daugiau tiekėjų dalyvauti viešuosiuose pirkimuose bei siekiant mažinti jiems administracinę naštą, iš pradžių prašoma atitiktį Įstatymo 47 straipsnio 9 dalyje nustatytiems reikalavimams patvirtinti pateiktoje Nacionalinio saugumo reikalavimų atitikties deklaracijoje, o patvirtinančių (vieno ar kelių) dokumentų, nurodytų Įstatymo 51 straipsnio 12 dalyje, reikalaujama tik iš galimo laimėtojo.

Siekiant mažinti administracinę naštą, kad visiems tiekėjams nereikėtų iš karto pateikti visų atitiktų Reikalavimams įrodančių dokumentų, o pirkimo vykdytojui visų pateiktų dokumentų tikrinti ir vertinti, buvo sukurtas EBVPD – deklaracija, tiekėjų pateikiama pirkimuose kaip pirminė deklaracija, jog jie atitinka pirkimo dokumentuose keliamus Reikalavimus, o įrodančių dokumentų reikalaujama tik iš galimo laimėtojo.

Vadovaudamasis Įstatymo 50 straipsnio 1 ir 6 dalimis, atitiktų reikalavimams įrodančių dokumentų pirkimo vykdytojas **paprastai**³ reikalauja tik po pasiūlymų pateikimo ir pasiūlymų eilės sudarymo iš galimo pirkimo laimėtojo, tačiau tam tikrais atvejais, esant poreikiui, pirkimo vykdytojas, vadovaudamasis Įstatymo 50 straipsnio 4 dalies nuostata, turi teisę reikalauti pateikti atitiktų Reikalavimams įrodančių dokumentų kitu nei aukščiau nurodyta metu. Ar konkrečiu atveju tai yra būtina ir ar būtina teikti visus dokumentus – turi būti atsižvelgiama į konkretų pirkimo objektą ir visas su juo susijusias aplinkybes ir tai yra pirkimo vykdytojo pareiga pasigrįsti. Šios nuostatos (deklaruoti atitiktų Reikalavimams teikiant EBVPD) tikslas yra mažinti administracinę naštą tiekėjams, todėl pirkimo vykdytojas negali piktnaudžiauti teise prašyti iš visų tiekėjų pateikti dokumentus, įrodančius atitiktų Reikalavimams.

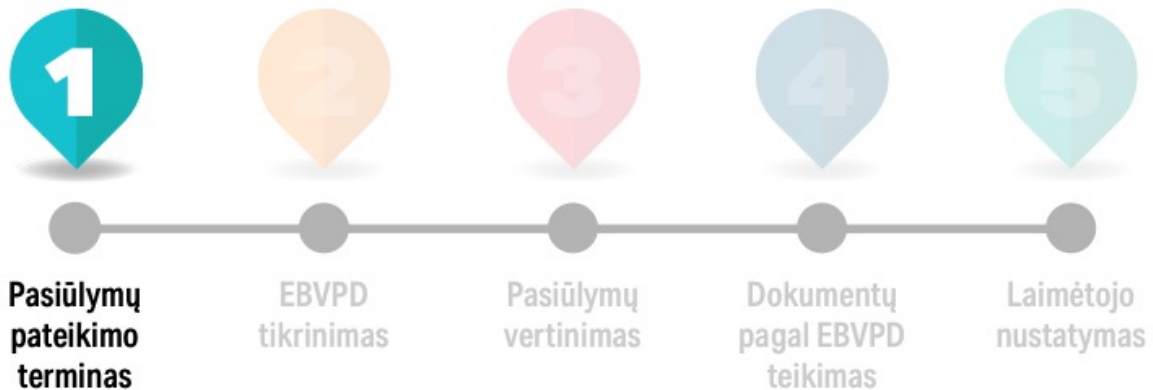
Nuo 2024-01-01 įsigaliojus VPĮ 25 straipsnio 1 dalies pakeitimui, atliekant supaprastintus pirkimus, kai tiekėjo prašoma pateikti EBVPD, pažymų, patvirtinančių Įstatymo 46 straipsnyje nurodytų tiekėjo **pašalinimo** pagrindų nebuvimą, nereikalaujama. Šių pažymų iš tiekėjų perkančiosios organizacijos gali reikalauti tik turėdamos pagrįstą abejonių dėl tiekėjų patikimumo.

Nuo 2024-07-01 įsigaliojus Pirkimų įstatymo 37 straipsnio 1 dalies pakeitimui, analogišką nuostatą taiko ir perkantieji subjektai.

³ Įstatymo 50 straipsnio 4 dalyje numatyta galimybė dokumentų prašyti bet kuriuo procedūros metu, jeigu tai būtina siekiant užtikrinti tinkamą pirkimo procedūros atlikimą.

1.1. Pasiūlymų pateikimo terminas

2 paveikslas

Iki pasiūlymų pateikimo termino tiekėjai teikia pasiūlymus. Pirkimo dokumentuose pirkimo vykdytojas nurodo, kad:

1. teikdami pasiūlymus, tiekėjai kartu turi pateikti EBVPD;
2. jeigu pirkime dalyvauja ūkio subjektų grupė, veikianti pagal jungtinės veiklos (partnerystės) sutartį, pateikiamas kiekvieno ūkio subjektų grupės nario atskiras EBVPD;
3. kai tiekėjas remiasi kitų ūkio subjektų pajėgumais, kad atitiktų pirkimo dokumentuose nustatytus kvalifikacijos reikalavimus⁴, kartu su pasiūlymu teikiami ir šių ūkio subjektų EBVPD.

Kito subjekto pasitelkimas yra tokio pobūdžio ūkio subjektų santykiai, kai vienas ūkio subjektas, teikiantis pasiūlymą (paraišką) pirkime, ir, pripažinus jį laimėtoju, sudaręs ir vykdančias sutartį perkančiosios organizacijos naudai, bendradarbiauja su kitu ūkio subjektu, siekdamas pirmiausia įrodyti kvalifikacijos reikalavimų atitiktį pirkimo procedūros metu, nes jo nuosavi išteklių (pajėgumas) nėra pakankami, antra, perleisti dalį viešojo pirkimo sutarties vykdymo. Pažymėtina, kad šie elementai (santykiai) gali tiek sutapti, tiek koegzistuoti atskirai.

Pirmasis ūkio subjektų bendradarbiavimo būdas (pajėgumo, priklausančio kitam subjektui, pasitelkimas kvalifikacijos atitikčiai įrodyti) savaime nereiškia, kad atitinkamą kvalifikaciją vertinimui patekęs ūkio subjektas privalo tiesiogiai dalyvauti, vykdančias viešojo pirkimo sutartį, t. y. naudojimąsi kito subjekto pajėgumu automatiškai nesukuria subrangos teisinių santykių tarp išteklių turėtojo ir perkančiosios organizacijos⁵. Kasacinio teismo praktikoje yra išaiškinta, kad sąvokos „kitas ūkio subjektas“ (fizinis ar juridinis asmuo) ir „subrangovas“ netapačios: subrangovai, kuriuos tiekėjai pasitelkia daliai viešojo pirkimo sutarties atlikti, iš esmės yra kiti (t. y. ne pats

⁴ Rėmimasis kitų ūkio subjektų pajėgumais reiškia rėmimąsi kitų ūkio subjekto kvalifikacija. Tiekėjas gali rėmtis ūkio subjekto pajėgumais, kad atitiktų reikalavimą turėti specialų leidimą arba būti tam tikrų organizacijų nariu, finansinio, ekonominio, techninio ir (arba) profesinio pajėgumo reikalavimus (jeigu tokie reikalavimai keliami) (Įstatymo 49 straipsnio 1 dalis).

⁵ LAT 2017 m. lapkričio 30 d. nutartis civilinėje byloje Nr. [e3K-3-354-690/2017](#)

tiesiogiai) ūkio subjektai, tačiau tam tikrais atvejais kiti ūkio subjektai nebūtinai perkančiosios organizacijos naudai tiesiogiai vykdo viešojo pirkimo sutartį⁶.

Tiekėjo pasitelkiami ūkio subjektai gali būti skirstomi į:

1. **Ūkio subjektus, kurių pajėgumais tiekėjas remiasi, kad atitiktų pirkimo dokumentuose nustatytus kvalifikacijos reikalavimus.** Rėmimasis kito ūkio subjektų pajėgumais reiškia rėmimąsi kvalifikacija, kaip tai apibrėžta Įstatymo 49 straipsnyje. Pavyzdžiui, tiekėjas pats neturi atestato reikalingo vykdyti statinio elektros inžinerinių sistemų įrengimą (teisė verstis veikla) ir tiekėjas remiasi kito ūkio subjekto (ar jų grupės) pajėgumais (t. y. kvalifikacija – teisė verstis veikla) ir tuo pačiu šis ūkio subjektas atliks sutartyje numatytus elektros inžinerinių sistemų įrengimo darbus.
2. **Ūkio subjektus, kurių pajėgumais tiekėjas nesiremia, kad atitiktų kvalifikacijos reikalavimus (subtiekėjus).** Jei tiekėjas pasitelks kitą subjektą išskasti 100 m. griovį, ir nesirems jo kvalifikacija (nes tiekėjas savarankiškai atitinka kvalifikacinius reikalavimus arba kvalifikacijos reikalavimai apskritai nenumatomi), tokiu atveju jis bus tiesiog paprastas subtiekėjas, ir nebus toks ūkio subjektas, kurio pajėgumais tiekėjas remiasi, kad atitiktų kvalifikacijos reikalavimus.

Tais atvejais, kai tiekėjas nesiremia subtiekėjo pajėgumais, kad atitiktų kvalifikacijos reikalavimus, pirkimo vykdytojas **neprivalo, tačiau gali pirkimo dokumentuose nustatyti, jog bus tikrinama**, ar nėra Įstatymo 46 straipsnyje nurodytų tiekėjo pasitelkiamo subtiekėjo, kurio pajėgumais nesiremiama, pašalinimo pagrindų. Tokiu atveju, pirkimo vykdytojas pirkimo dokumentuose turi nurodyti, kad tiekėjas privalo pateikti ir tokių subtiekėjų EBVPD.

Fizinis asmuo, kuriuo tiekėjas remiasi, kad atitiktų kvalifikacijos reikalavimą, kuris nėra tiekėjo darbuotojas, bet pirkimo laimėjimo atveju tiekėjo bus įdarbintas, nėra vadinamas subtiekėju. Tokie tiekėjo būsiami darbuotojai vadinami *kvazisubtiekėjais*. Jiems pildyti ir atskirai teikti EBVPD nereikia, nebent pirkimo dokumentuose būtų nustatyta kitaip, tačiau šie asmenys bet kuriuo atveju jau turi būti išviešinti teikiant pasiūlymą.

⁶ LAT 2014 m. lapkričio 7 d. nutartis civilinėje byloje Nr. [3K-3-475/2014](#).

1.2. EBVPD tikrinimas

3 paveikslas

Pirkimo vykdytojas tikrina tiekėjų pateiktus EBVPD. Tiekėjas gali būti pateikęs ir anksčiau tam pačiam arba kitiems pirkimo vykdytojams teiktus EBVPD, jeigu juose esanti informacija vis dar yra aktuali. Pirkimo vykdytojas gali nevertinti viso tiekėjo pasiūlymo, jeigu patikrinęs jo dalį nustato, kad, vadovaujantis Įstatymo ar Pirkimų įstatymo reikalavimais, pasiūlymas turi būti atmestas.⁷ Todėl tais atvejais, kuomet akivaizdžiai matoma, jog pasiūlymas dėl jo trūkumų turės būti atmestas, neprivaloma patikrinti EBVPD prieš atmetant pasiūlymą.

Jeigu tiekėjas kartu su EBVPD savo iniciatyva pateikia ir atitiktą Reikalavimams įrodančius dokumentus, pirkimo vykdytojas jų šiame procedūros etape nevertina (jei pirkimo dokumentuose nenustatyta kitaip), o vertins tada, jei šis tiekėjas bus nustatytas galimu laimėtoju.

Jeigu tiekėjas nėra pateikęs EBVPD (arba pateikęs tik vieno subjekto EBVPD, pavyzdžiui, ūkio subjektų grupė pateikė tik vieno partnerio EBVPD), pirkimo vykdytojas kreipiasi į tiekėją ir prašo šį dokumentą pateikti per protingą terminą, per kurį tiekėjas spėtų užpildyti EBVPD.

Jeigu pirkimo vykdytojui, vertinant pateiktus EBVPD, kyla abejonų, ar tiekėjas teisingai užpildė EBVPD, jis privalo prašyti paaiškinimo ir tik tada priimti sprendimą dėl tiekėjo pateikto EBVPD⁸.

Tikslindamas EBVPD, tiekėjas turi deklaruoti duomenis, aktualius pasiūlymo pateikimo dieną.

3 pavyzdys

⁷ Įstatymo 55 straipsnio 10 dalis, Pirkimų įstatymo 64 straipsnio 10 dalis.

⁸ Jeigu kandidatas ar dalyvis pateikė netikslius, neišsamius ar klaidingus dokumentus ar duomenis apie atitiktą pirkimo dokumentų reikalavimams arba šių dokumentų ar duomenų trūksta, perkančioji organizacija gali nepažeisdama lygiateisiškumo ir skaidrumo principų prašyti kandidatą ar dalyvį šiuos dokumentus ar duomenis patikslinti, papildyti arba paaiškinti per jos nustatytą protingą terminą. Pasiūlymai tikslinami, papildomi arba paaiškinami vadovaujantis Viešųjų pirkimų tarnybos nustatytais taisyklėmis.

Pavyzdžiui, pasiūlymų pateikimo diena kovo 8 d., o tiekėjas pasiūlymą pateikė kovo 6 d., tai pildydamas EBVPD, jis turi deklaruoti kovo 6 d. duomenis, t. y., ar tą dieną dėl jo nebuvo pašalinimo pagrindų. Ši informacija pirkimo vykdytojui gali būti svarbi ir vertinant, ar tiekėjas nepateikė melagingos informacijos.

4 pavyzdys

Jeigu EBVPD tiekėjas yra pažymėjęs, kad Reikalavimo neatitinka (pavyzdžiui, neatitinka kvalifikacijos reikalavimo arba egzistuoja pašalinimo pagrindas, tačiau tiekėjas nėra nurodęs, kad taiko „apsivalymo“ priemones⁹), gali būti, jog jis netinkamai suprato klausimą ir dėl to netinkamai užpildė EBVPD. Tokiu atveju pirkimo vykdytojas neturėtų iš karto tokio pasiūlymo atmesti, o turėtų kreiptis dėl paaiškinimo ir, jei reikia, EBVPD tikslinimo.

5 pavyzdys

Pavyzdžiui, tiekėjas nėra šalinamas iš pirkimo vien dėlto, jog per klaidą pažymėjo, kad tiekėjo vadovas yra teistas už prekybą žmonėmis, kai iš tiesų tiekėjo vadovas apskritai niekada nebuvo teistas už jokią nusikaltimą, o pildant EBVPD tiesiog pažymėjo netinkamą atsakymą.

6 pavyzdys

Jei tiekėjas tiesiogiai ar netiesiogiai suteikė pirkimo vykdytojui konsultaciją (nesvarbu, ar rinkos tyrimo (jeigu apie atliekamą rinkos tyrimą buvo informuotas raštu), ar rinkos konsultacijos metu, ar teikdamas pagalbinę viešųjų pirkimų veiklą ir pan.) arba kitaip dalyvavo rengiant pirkimo procedūrą (pavyzdžiui, parengė techninį (darbo) projektą, techninę specifikaciją ir pan.), jis, pildydamas EBVPD III dalies Pašalinimo pagrindai C13 skiltį, į klausimą „Tiesioginis arba netiesioginis dalyvavimas rengiant šią procedūrą (VPĮ 46 str. 4 d. 3 p.)“ turėtų atsakyti „Taip“ (net ir tuo atveju, jei į tiekėjo pasiūlymus/pastabas pirkimo vykdytojas nebūtų atsižvelgęs). Tokiu atveju atsidarius skilčiai „Pateikite išsamią informaciją apie ją“, tiekėjas turi nurodyti, kokia konsultacija teikta (informacija turėtų būti pateikta tokiu detalumu, kad pirkimo vykdytojas galėtų identifikuoti konsultacijos teikėją ir konsultacijos esmę).

Netiesioginis dalyvavimas turi būti suprantamas plačiai, pavyzdžiui, tiekėjas (įskaitant jo darbuotojus) dalyvavo rengiant procedūrą per susijusį ūkio subjektą, neatsižvelgiant į jo teisinę formą ir ryšį, įskaitant tokio ūkio subjekto darbuotojus arba per kitus fizinius asmenis, ar net pirkimo vykdytojo darbuotojus, kurie dalyvavo rengiant procedūrą ir vėliau buvo pasamdyti tiekėjo.

Pastebėtina, kad kaip teisingai turėtų būti užpildytas šis punktas, suabejoja ir tiekėjai, ir pirkimo vykdytojai. Todėl jei tiekėjas vis dėlto pažymėtų „Ne“, o pirkimo vykdytojas žino/gavo informacijos, kad tiekėjas suteikė pagalbą pasirengiant pirkimui, pirkimo vykdytojas turėtų kreiptis į tiekėją dėl paaiškinimo. Jeigu, įvertinęs paaiškinimą,

⁹ Įstatymo 46 straipsnio 10 dalis

pirkimo vykdytojas nustatytų, kad tiekėjas neturėjo intereso pateikti melagingą informaciją (t. y. nesiekė ar nesiekia suklaidinti pirkimo vykdytojo), o tiesiog nesuprato, kaip pildyti EBVPD tam tikrame laukelyje, turėtų leisti tiekėjui patikslinti EBVPD.

Įvertinęs EBVPD pateiktą informaciją, pirkimo vykdytojas priima sprendimą dėl kiekvieno paraišką ar pasiūlymą pateikusių kandidato ar dalyvio atitikties Reikalavimams ir kiekvienam iš jų ne vėliau kaip per 3 darbo dienas nuo sprendimo priėmimo raštu praneša apie šio patikrinimo rezultatus, pagrįsdama priimtus sprendimus.

7 pavyzdys

Pirkimo vykdytojas nustato, kad X tiekėjo pateiktame EBVPD nurodyta informacija atitinka nustatytus reikalavimus, ir informuoja šį tiekėją apie EBVPD patikrinimo rezultatus, nuroydamas, kad tiekėjo X pateikta informacija atitinka nustatytus reikalavimus, ir šis tiekėjas turi teisę dalyvauti tolesnėse pirkimo procedūrose.

Toliau atliekamas Tiekėjų, kurių pateikti EBVPD patvirtina atitiktį nustatytiems Reikalavimams, pasiūlymų vertinimas.

1.3. Pasiūlymų vertinimas

4 paveikslas

Šiame etape pirkimo vykdytojas:

1. tikrina, ar tiekėjų pasiūlymuose nurodytos prekės, paslaugos ar darbai atitinka techninės specifikacijos reikalavimus, vertina, ar pasiūlyme nėra aritmetinių klaidų, jei reikia, kreipiasi dėl pasiūlymų paaiškinimo ir pan.;
2. atlieka pasiūlymų vertinimą pagal pirkimo dokumentuose nustatytą ekonomiškai naudingiausio pasiūlymo vertinimo kriterijų;
3. vertina, ar tiekėjų pasiūlytos kainos nėra per didelės (nėra didesnės nei planuota pirkimo pradžioje), pirkimo vykdytojui nepriimtinos, ar pasiūlytos kainos ar sąnaudos nėra neįprastai mažos, jei reikia, kreipiasi į tiekėjus dėl neįprastai mažos kainos ar sąnaudų pagrindimo bei atlieka jo vertinimą;
4. Atlieka kitus veiksmus, susijusius su pasiūlymų vertinimu.

Šiame etape vykdomos derybos (jeigu jos buvo numatytos ir jeigu jos yra galimos, atsižvelgiant į pasirinktą pirkimo vykdymo būdą¹⁰), teikiami galutiniai pasiūlymai (jei tai nurodyta pirkimo dokumentuose), atliekamas jų vertinimas ir kt., t. y., atliekama tai, kas nustatyta pirkimo dokumentuose.

¹⁰ Pavyzdžiui, atviro konkurso būdu vykdomame pirkime derybos yra draudžiamos.

1.4. Įrodančių dokumentų teikimas ir gavimas

5 paveikslas

Įvertinęs pasiūlymus ir nustatęs **galimą** pirkimo laimėtoją, pirkimo vykdytojas kreipiasi į jį prašydamas pateikti aktualius dokumentus, patvirtinančius EBVPD nurodytą informaciją. Nustatęs kelis galimus pirkimo laimėtojus (pvz., preliminariosios sutarties sudarymo atveju), pirkimo vykdytojas kreipiasi į visus galimus laimėtojus, prašydamas pateikti aktualius dokumentus, įrodančius jų pateiktuose EBVPD nurodytą informaciją.

Kreipimesi pirkimo vykdytojas nustato **protingą** terminą dokumentams pateikti, t. y. tokį terminą, per kurį protingas ir apdairus tiekėjas galėtų gauti dokumentus ir juos pateikti pirkimo vykdytojui (įvertinant pažymoms iš valstybės institucijų gauti reikalingą laiką, prašomos informacijos apimtį ir pan.). Taip pat pirkimo vykdytojas turėtų aiškiai nurodyti (išvardyti), kokius dokumentus prašo pateikti, neapsiribojant abstrakčiu prašymu „pateikti įrodančius dokumentus“.

Kokius pagrindžiančius dokumentus tiekėjai teikia dėl VPĮ 46 straipsnyje nurodytų pašalinimo pagrindų, galima sužinoti VPT parengtoje [Pašalinimo pagrindų lentelėje](#) bei DUK¹¹.

Jeigu galimo pirkimo laimėtojo pateikti dokumentai rodo, kad egzistuoja pirkimo dokumentuose nustatyti pašalinimo pagrindai, pirkimo vykdytojas turi pašalinti tiekėją iš pirkimo procedūros, išskyrus:

1. jeigu tiekėjas įrodo, kad yra „apsivalęs“¹²;
2. jeigu pirkimo vykdytojas priima sprendimą, kad tiekėjo pašalinimas iš pirkimo procedūros būtų neproporcingas vertinamam tiekėjo elgesiui (vertinama tais atvejais, kai pašalinimo pagrindas nustatytas pagal Įstatymo 46 straipsnio 4 ir 6 dalių nuostatas);
3. jeigu ūkio subjektas, kurio pajėgumais tiekėjas remiasi, neatitinka Reikalavimų, tačiau tiekėjas jį pakeičia Reikalavimus atitinkančiu ūkio subjektu;
4. Įstatymo 46 straipsnio 3 dalyje nustatytais atvejais;
5. išimtiniais atvejais, kai būtina užtikrinti viešojo intereso apsaugą, įskaitant visuomenės sveikatos ir aplinkos apsaugą (pirkimo vykdytojas komisijos protokole

¹¹ <https://klausk.vpt.lt/hc/lt/articles/115005472385>

¹² VPĮ 46 straipsnio 10 dalis

ar kitame dokumente (kai pirkimą vykdo pirkimų organizatorius) turi nurodyti argumentus).

Jeigu pirkimo vykdytojai kyla abejonių dėl tiekėjo tinkamumo, jis turi teisę kreiptis į kompetentingas institucijas, kad gautų visą reikiamą informaciją. Jeigu reikalinga informacija yra susijusi su tiekėju iš kitos valstybės, jis gali kreiptis į atitinkamas tos valstybės kompetentingas institucijas.

Užsienio šalių (ES) tiekėjai teikia tose šalyse kompetentingų oficialių institucijų išduodamus dokumentus, tačiau primintina, kad kitose šalyse šie duomenys taip pat gali būti prieinami viešai ir neatlygintinai kompetentingų institucijų interneto svetainėse (tokiu atveju pildydamas EBVPD, tiekėjas turėtų nurodyti interneto nuorodą). Kokie dokumentai kurioje šalyje išduodami, o kurie prieinami viešai, galima patikrinti e-Certis¹³.

Pažymėtina, kad e-Certis nėra informacijos apie atitinkamus išduodamus dokumentus ne ES šalyse, pavyzdžiui JAV arba Indijoje. Kai tiekėjas yra ne iš ES valstybės narės, turėtų būti pateikiama informacija iš atitinkamos šalies kompetentingos institucijos, pavyzdžiui duomenis apie asmenų (ne) teistumą JAV galėtų pateikti Federalinių Tyrimų Biuras (FTB, *angl. Federal Bureau of Investigation – FBI*). Atkreiptinas dėmesys, kad konkrečios valstijos kompetentingų institucijų duomenys gali neapimti informacijos apie federalinius nusikaltimus. Kilus klausimų dėl to, kuri atitinkamoje šalyje kompetentinga institucija galėtų turėti reikalingą informaciją, išduoti atitinkamus dokumentus, kokie dokumentai atitinkamoje šalyje išduodami bei kokius klausimus apima, pirkimų vykdytojai galėtų kreiptis į atitinkamos šalies ambasada¹⁴.

Jeigu tiekėjas negali pateikti Įstatymo 46 straipsnio 2 dalyje nurodytų dokumentų, nes valstybėje narėje ar atitinkamoje šalyje tokie dokumentai neišduodami arba toje šalyje išduodami dokumentai neapima visų šio Įstatymo 46 straipsnio 1 ir 3 dalyse ir 6 dalies 2 punkte keliamų klausimų, jie gali būti pakeisti:

1. priesaikos deklaracija;
2. oficialia tiekėjo deklaracija, jeigu šalyje nenaudojama priesaikos deklaracija. Oficiali deklaracija turi būti patvirtinta valstybės narės ar tiekėjo kilmės šalies arba šalies, kurioje jis registruotas, kompetentingos teisinės ar administracinės institucijos, notaro arba kompetentingos profesinės ar prekybos organizacijos.

VPĮ 51 straipsnio 3 dalies komentare paaiškinama: Jeigu užsienio subjektas dėl nurodytų priešasčių negali pateikti kompetentingų institucijų išduotų dokumentų, jie gali būti pakeičiami tiekėjo priesaikos deklaracija. Tiekėjui pateikus ne kompetentingų institucijų išduotus dokumentus, bet priesaikos deklaraciją (ar oficialią deklaraciją), perkančioji organizacija, vadovaudamasi VPĮ 45 straipsnio 3 dalimi, turėtų kreiptis į tiekėją, prašydama paaiškinti (patikslinti), dėl kokių priešasčių tiekėjas nepateikė reikalautų dokumentų. Gavusi tiekėjo paaiškinimus (jeigu tiekėjas kartu su paaiškinimais nepateikia kompetentingų institucijų išduotų dokumentų), perkančioji organizacija turi spręsti, ar tiekėjo nurodytos priešastys atitinka VPĮ 51 straipsnio 3 dalyje nurodytas sąlygas, ar ne. Tik dėl pateisinamų priešasčių tiekėjui objektyviai negalint pateikti kompetentingų

¹³ <https://ec.europa.eu/tools/ecertis/>

¹⁴ Atvejais, kuomet Lietuvos pirkimuose dalyvauja tiekėjai iš trečiųjų (ne ES) šalių yra reti (su tokiais tiekėjais sudaroma apie 30 sutarčių per metus), todėl nėra sudaryto centralizuoto sąrašo dėl kiekvienos pasaulio šalies galimų išduoti dokumentų ir juos išduoti galinčių kompetentingų institucijų.

institucijų išduotų dokumentų, perkančioji organizacija pripažįsta tiekėjo priesaikos deklaraciją (arba oficialią deklaraciją) tinkamu įrodymu. Tuo tarpu, jeigu tiekėjas nenurodo, nepagrindžia priešasčių, dėl kurių negalėjo pateikti atitinkamų kompetentingų institucijų išduotų pažymų, jis nepraranda teisės, tikslindamas informaciją apie pašalinimo pagrindų nebuvimą, iš naujo pateikti atitinkamų institucijų išduodamus dokumentus. Jei tokių dokumentų jis galiausiai nepateikia, jo pasiūlymas atmetamas VPĮ 45 straipsnio 1 dalies 4 punkto pagrindu.

Tiekėjo priesaikos deklaracija yra suprantama kaip tiekėjo savideklaracija, kuria tiekėjas patvirtina ir garantuoja, kad nėra jo pašalinimo pagrindų. Tiekėjo priesaikos deklaracijoje turėtų būti tiekėjo patvirtinimas, kad jam yra žinoma ir suprantama, kad, deklaracijoje pateikus melagingą informaciją, tiekėjas bus pašalintas iš viešojo pirkimo procedūrų (detaliau žiūrėti VPĮ 46 straipsnio 4 dalies 4 punkto komentara). Taip pat deklaracijoje turėtų būti tiekėjo patvirtinimas, kad tiekėjas už deklaracijoje pateiktos informacijos teisingumą atsako LR teisės aktuose nustatyta tvarka. Pavyzdžiui, tiekėjui pateikus melagingą informaciją, tiekėjas įtraukiamas į melagingą informaciją pateikusių tiekėjų sąrašą (detaliau žiūrėti VPĮ 52 straipsnio komentara). Tiekėjui deklaracijoje nenurodžius aptartos informacijos, perkančioji organizacija VPĮ 45 straipsnio 3 dalies pagrindu turėtų kreiptis į tiekėją dėl deklaracijos paaiškinimo (patikslinimo).

Jeigu tiekėjo kilmės šalyje nenaudojama priesaikos deklaracija, tiekėjas, negalėdamas pateikti kompetentingų institucijų išduotų dokumentų, perkančiajai organizacijai gali pateikti oficialią tiekėjo deklaraciją, kuri turi būti patvirtinta valstybės narės ar tiekėjo kilmės šalies arba šalies, kurioje registruotas tiekėjas, kompetentingos teisinės ar administracinės institucijos, notaro arba kompetentingos profesinės ar prekybos organizacijos. Oficiali deklaracija, kaip ir priesaikos deklaracija, iš esmės yra tiekėjo savideklaracija, kuriai keliami papildomi nurodyti formos reikalavimai dėl jos patvirtinimo (kompetentingos teisinės ar administracinės institucijos, notaro arba kompetentingos profesinės ar prekybos organizacijos).

Taigi, VPĮ 51 straipsnio 3 dalyje minima priesaikos deklaracija – tai nėra bet kokia deklaracija. Atitinkamoje šalyje gali būti nustatyti reikalavimai atitinkamai deklaracijai. Direktyvos 2014/24/ES XI priede nurodoma, kad tam tikrose ES šalyse priesaikos deklaracijos yra dokumentai, patvirtinantys ūkio subjekto buvimą atitinkamame profesijų ir verslo registre, o kai kurios jų turi būti patvirtintos, pvz., notaro. Maltoje yra patvirtinta forma, ją užpildžius ji turi būti patvirtinta kompetentingų asmenų, pvz. registruoto notaro. Kai ES šalies pirkime dalyvauja ne ES šalys, tokiu atveju laikomasi lygiateisiškumo ir abipusio pripažinimo principų, reikalaujama tokių pat dokumentų, kaip ir iš ES šalių tiekėjų.

Pastaba. *Anksčiau šiame vadove buvo aprašyta dar viena elektroninė priemonė – IMI (Vidaus rinkos informacinė sistema). Šios sistemos aprašymas iš vadovo pašalintas Europos Komisijai 2020-02-24 informavus, jog vidaus rinkos informacinės sistemos (IMI) Viešųjų pirkimų modulio veikla nutraukiama.*

Atvejai, kai dokumentų neprašoma

Pažymėtina, kad pirkimo vykdytojas nereikalauja iš tiekėjo pateikti dokumentų, patvirtinančių jo pašalinimo pagrindų nebuvimą, atitiktį kvalifikacijos reikalavimams ir,

jeigu taikytina, kokybės vadybos sistemos ir (arba) aplinkos apsaugos vadybos sistemos standartams, jeigu jis:

1. turi galimybę susipažinti su šiais dokumentais ar informacija tiesiogiai ir neatlygintinai prisijungusi prie nacionalinės duomenų bazės bet kurioje valstybėje narėje arba naudodamasi CVP IS priemonėmis;

8 pavyzdys

Informaciją apie statybos specialistų kvalifikacijos atestatus ir teisės pripažinimo dokumentus, statybos veiklos įmonių kvalifikacijos atestatus ir teisės pripažinimo dokumentus pirkimo vykdytojas gali rasti <https://www.ssva.lt/cms/registrai>.

Itin daug leidimų (licencijų) verstis tam tikra veikla ir kvalifikacijos pažymėjimų galima rasti Licencijų informacinėje sistemoje. Pavyzdžiui: maisto tvarkymo subjekto registravimas, maisto tvarkymo subjekto patvirtinimo pažymėjimas, leidimas verstis mažmenine prekyba nefasuotais naftos produktais, architekto kvalifikacijos atestatus, draudimo veiklos licencija, geodezininko kvalifikacijos pažymėjimas ir t.t.

Tiekėjo teisę vertis atliekų tvarkymo veikla galima pasitikrinti ir Atliekų tvarkytojų valstybės registre, ten pat pateikiama nuoroda į tiekėjų, turinčių teisę ardyti transporto priemones, sąrašą.

Rengdamas pirkimo dokumentus ir nustatydamas Reikalavimus, pirkimo vykdytojas turi išsiaiškinti ir pirkimo dokumentuose aiškiai nurodyti, kokius įrodančius Reikalavimus dokumentus turės pateikti tiekėjai, o kuriuos iš šių dokumentų ir duomenų jis pats galės rasti paskelbtus viešai nacionalinėse duomenų bazėse.

Užsienio šalių tiekėjai teikia tose šalyse kompetentingų oficialių institucijų išduodamus dokumentus, tačiau primintina, kad kitose šalyse šie duomenys taip pat gali būti prieinami viešai, kompetentingų institucijų interneto svetainėse. Kokie dokumentai kurioje šalyje išduodami, o kurie prieinami viešai, galima patikrinti adresu: <https://ec.europa.eu/tools/ecertis/>.

2. šiuos dokumentus jau turi iš ankstesnių pirkimo procedūrų.

9 pavyzdys

Pirkimo vykdytojas vienu metu vykdo kelis pirkimus, kuriuose nustato identiškus Reikalavimus. Prieš keletą dienų tiekėjas jau buvo pateikęs įrodančius dokumentus pirkime X. Dabar tas pats tiekėjas pripažįstamas laimėjusiu pirkimą Y. Pirkimo vykdytojas jau turi visus reikalingus dokumentus, nors jie ir buvo pateikti kitame pirkime, tačiau juose esanti informacija yra aktuali ir šiame pirkime.

10 pavyzdys

Pirkimo vykdytojas yra sudaręs preliminarą sutartį, pagal kurią vykdo atnaujinto varžymosi procedūras. Tą pačią savaitę vykdomos kelios tokios procedūros, panašiu metu šio atnaujinto varžymosi laimėtoju nustatomas tas pats tiekėjas. Vienos iš procedūrų metu tiekėjas jau pateikė Reikalavimų atitikimą įrodančius dokumentus.

Kadangi organizacija aktualius dokumentus jau turi, iš tiekėjo nereikalaujama šių dokumentų teikti pakartotinai kitoje procedūroje.

11 pavyzdys

Tiekėjas pirkimo dokumentuose nustatytą patirties reikalavimą grindžia patirtimi, įgyta vykdant sutartį su tuo pačiu pirkimo vykdytoju. Pirkimo vykdytojas neturi prašyti, kad tiekėjas pateiktų pirkimo vykdytojo (jo paties) išduotų dokumentų tiekėjui, kadangi visus reikalingus dokumentus ir duomenis turi pats pirkimo vykdytojas.

Visais atvejais priimtus sprendimus pirkimo vykdytojas privalo dokumentuoti, pavyzdžiui, užfiksuoti komisijos posėdžio protokole, pridėti turimus dokumentus prie vykdomo pirkimo dokumentų. Jeigu pirkimo vykdytojas rėmėsi duomenimis iš viešai prieinamų informacijos šaltinių, rekomenduojama užfiksuoti (atspausdinti, išsaugoti) šią informaciją.

Vis dėlto pastebėtina, kad ne visi iš ankstesnių procedūrų turimi dokumentai gali būti besąlygiškai vertinami ir kitame, naujai atliekamame, pirkime. Iš ankstesnių procedūrų turimi dokumentai turi įrodyti ir šio pirkimo metu aktualią pirkimo dokumentuose nurodytą informaciją. Primintina, kad pirkimo vykdytojas turi pareigą įsitikinti, kad tiekėjo pasiūlymas visiškai atitinka pirkimo dokumentų reikalavimus. Dėl ypač greitai kintančių duomenų arba dėl kurių aktualumo pirkimo vykdytojui kyla abejonių, jis turi kreiptis į tiekėją, prašydamas pateikti aktualius dokumentus.

12 pavyzdys

Pasiūlyme tiekėjas nurodė, kad jo siūlomas specialistas yra jo darbuotojas. Nepaisant to, jog pirkimo vykdytojas šią informaciją turi iš ankstesnių vykdytų pirkimo procedūrų, tačiau jam kilo abejonių, ar šis specialistas tikrai vis dar yra tiekėjo darbuotojas. Tokiu atveju pirkimo vykdytojas turi teisę prašyti tiekėjo, kad šis pateiktų aktualius dokumentus.

13 pavyzdys

Nustačius pasiūlymų eilę, iš galimo laimėtojo paprašyta pateikti pašalinimo pagrindų nebuvimą ir kvalifikaciją pagrindžiančius dokumentus. Tiekėjas visus dokumentus pateikė, tačiau jo pasiūlymas buvo atmestas. Tiekėjas dėl neteisėto atmetimo kreipėsi į teismą ir teismo sprendimu buvo gražintas į eilę. Pirkimo dokumentuose nurodyta, kad dokumentai turi būti išduoti ne anksčiau kaip 180 dienų iki tos dienos, kai tiekėjas pirkimo vykdytojo prašymu turės pateikti pašalinimo pagrindų nebuvimą patvirtinančius dokumentus. Tiekėjo pateikto VI Registrų centro Lietuvos Respublikos Vyriausybės nustatyta tvarka išduoto dokumento, patvirtinančio jungtinius kompetentingų institucijų tvarkomus duomenis, per tą laiką, kol truko teisminės procedūros, galiojimas jau yra pasibaigęs. Kadangi tiekėjas Reikalavimus turi atitikti ne tik pasiūlymų (paraiškų) pateikimo termino paskutinę dieną, tačiau ir prieš sudarant sutartį, ir priimdamas sprendimą dėl laimėtojo, pirkimo vykdytojas turi būti įsitikinęs,

kad sprendimą priėmė vadovaudamasis aktualia informacija, jis turi paprašyti tiekėjo, kad šis pateiktų aktualius dokumentus.

Tais atvejais, kai išduotame dokumente nurodyta data yra senesnė nei nurodyta pirkimo dokumentuose, pirkimo vykdytojo prašyme pateikti dokumentus ar Įstatyme nustatytais atvejais (pavyzdžiui, Įstatymo 39 straipsnio 3 dalis, 51 straipsnio 12 dalis), tokiu atveju pirkimo vykdytojas turi prašyti, kad tiekėjas pateiktų atnaujintus dokumentus.

Nuo 2024-01-01 įsigaliojus VPĮ 25 straipsnio 1 dalies pakeitimui, atliekant supaprastintus pirkimus, kai tiekėjo prašoma pateikti EBVPD, pažymų, patvirtinančių VPĮ 46 straipsnyje nurodytų tiekėjo **pašalinimo** pagrindų nebuvimą, nereikalaujama. Šių pažymų iš tiekėjų perkančiosios organizacijos gali reikalauti tik turėdamos pagrįstą abejonių dėl tiekėjų patikimumo.

Nuo 2024-07-01 įsigaliojus Pirkimų įstatymo 37 straipsnio 1 dalies pakeitimui, analogišką nuostatą taiko ir perkantieji subjektai.

Taip pat pabrėžtina, kad jeigu pirkimo vykdytojas neturi pagrįstų abejonių dėl tiekėjo patikimumo, jis neprašo **pažymų, t. y. dokumentų**, tačiau tai nereiškia, kad jis netikrina, ar tiekėjas (ne) turi pašalinimo pagrindų. Informaciją jis **privalo tikrinti** viešai skelbiamuose šaltiniuose, t. y., kai pirkimo vykdytojas turi galimybę susipažinti su šiais dokumentais ar informacija tiesiogiai ir neatlygintinai prisijungęs prie nacionalinės duomenų bazės, pvz., Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos (toliau – SoDra), Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos (toliau – VMI), VPT, Lietuvos Respublikos konkurencijos tarybos ir t.t. tinklapiuose.

Atkreiptinas dėmesys, kad ši nuostata taikoma tik dėl tiekėjo **pašalinimo** pagrindų nebuvimą įrodančių dokumentų, tačiau dėl tiekėjų atitikties **kvalifikacijos** reikalavimams ir, jeigu taikytina, **kokybės vadybos sistemos** ir (arba) **aplinkos apsaugos vadybos sistemos** standartams dokumentų ši nuostata netaikoma, t. y., dokumentų turi būti reikalaujama.

Reikalavimų atitikimo momentas ir įrodančio dokumento data

Pirkimo dokumentuose nustatytų tiekėjo **pašalinimo pagrindų** turi nebūti paskutinę pasiūlymų (paraiškų) pateikimo termino dieną, tačiau *paprastai*¹⁵ **pirkimo vykdytojas nereikalauja**, kad tai įrodantys dokumentai būtų išduoti būtent šią dieną, arba X dienų iki jos, arba kad vėliau išduotame dokumente būtų nurodyta, jog duomenys buvo aktualūs tą dieną.

Pirkimo dokumentuose rekomenduojama nurodyti, kad galimo laimėtojo pašalinimo pagrindų nebuvimą įrodantys dokumentai turės būti išduoti ne anksčiau kaip XX dienų (*pirkimo vykdytojas įrašo dienų skaičių*) iki tos dienos, iki kurios juos bus prašoma pateikti.¹⁶ Šis terminas nebūtinai yra 30 ar 60 dienų (kaip dažnai pagal susiformavusią praktiką nurodo pirkimo vykdytojai), tačiau gali būti ir ilgesnis, taip pat atskirų pašalinimo

¹⁵ nebent yra pagrįstų įtarimų dėl tiekėjo neatitikties, kadangi jeigu dokumentų būtų reikalaujama visais atvejais, EBVPD naudojimas netektų prasmės.

¹⁶ Pirkimo vykdytojai pirkimo dokumentuose neturėtų reikalauti, kad tiekėjas pateiktų pažymą, išduotą iki pasiūlymo termino pabaigos, kadangi, pavyzdžiui, Registrų centras atgaline data duomenų neteikia.

pagrindų dokumentams gali būti nustatomas skirtingas. Pavyzdžiui, pirkimo dokumentuose galima nustatyti, kad dėl Įstatymo 46 straipsnio 1 dalyje nurodytų pašalinimo pagrindų įrodantys dokumentai (neteistumo pažymos) priimtini, jeigu jie išduoti ne anksčiau kaip prieš 180 dienų iki tos dienos, iki kurios juos bus prašoma pateikti, kadangi šis asmens statusas (teistas / neteistas) nekinta taip dinamiškai bei paprastai kaip, pavyzdžiui, skolos Valstybinei mokesčių inspekcijai atveju. Daugiau informacijos galima rasti pavyzdinėje [Pašalinimo pagrindų lentelėje](#).

14 pavyzdys

Pirkimas paskelbtas 2021 m. sausio 4 d., pasiūlymų pateikimo terminas 2021 m. kovo 17 d. Galimas laimėtojas nustatytas 2021 m. gegužės 6 d. ir jo paprašyta per 5 darbo dienas (iki 2021 m. gegužės 13 d. 23:59:59) pateikti pažymą, kad tiekėjo vadovas nėra teistas, o pažyma turi būti išduota ne anksčiau kaip prieš 30 dienų. Tokiu atveju būtų tinkama tiek pažyma, išduota 2021 m. gegužės 7 d., tiek 2021 m. gegužės 13 d., tiek pažyma išduota 2021 m. balandžio 14 d.

Pirkimo vykdytojas *paprastai* neturi reikalauti, kad tiekėjas pateiktų pažymą, įrodančią, jog teistumo nebuvo ir 2021 m. kovo 17 d., **nebent** kiltų pagrįstų įtarimų (pranešimai spaudoje, kitų tiekėjų pateikta informacija), kad tiekėjas galėjo nuslėpti informaciją apie teistumą ir tiekėjo vadovas 2021 m. kovo 17 d. teistumą turėjo, tačiau teiktame EBVPD apie tai nebuvo nurodyta ir „apsivalymo“ priemonės nebuvo taikomos. Jei ši informacija pasitvirtintų, tiekėjo pasiūlymas turės būti atmestas, taip pat svarstoma, ar tiekėjas (ne)pateikė melagingos informacijos ir dėl to (ne)turėtų būti įtrauktas į Melagingą informaciją pateikusių tiekėjų sąrašą.

Jeigu tam tikrus duomenis pirkimo vykdytojas gali patikrinti pats, rekomenduotina tikrinti duomenis, aktualius ir paskutinę pasiūlymų pateikimo termino dieną, ir tos dienos, iki kurios galimas laimėtojas turi pateikti kitus įrodančius dokumentus.

15 pavyzdys

Pirkimas paskelbtas 2021 m. sausio 4 d., pasiūlymų pateikimo terminas 2021 m. kovo 17 d. Galimas laimėtojas nustatytas 2021 m. gegužės 6 d. ir jo paprašyta per 5 darbo dienas (iki 2021 m. gegužės 13 d. 23:59:59) pateikti Reikalavimus įrodančius dokumentus. Dokumentų dėl skolos Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybai prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos (toliau – SoDra) nebuvimo teikti nereikalaujama, kadangi šią informaciją pirkimo vykdytojas tikrins pats. Kadangi pirkimo vykdytojas gali patikrinti informaciją aktualią ne tik 2021 m. gegužės 13 d., tačiau ir ankstesniu laikotarpiu, rekomenduotina taip pat patikrinti, ar tiekėjas neturėjo skolos 2021 m. kovo 17 d.

Tiekėjo kvalifikacija ir atitiktis kokybės ir (ar) aplinkos apsaugos vadybos sistemos standartams turi būti įgyta iki paraiškų ar pasiūlymų (kai paraiška neteikiama) pateikimo termino pabaigos, ir tai turi būti užfiksuota atitiktį pagrindžiančiame dokumente, pavyzdžiui, pažyma apie įvykdytą sutartį gali būti išduota ir po pasiūlymų pateikimo termino pabaigos, tačiau joje nurodoma informacija turi būti aktuali iki šio termino pabaigos.

Tais atvejais, kai galimas pirkimo laimėtojas teikia dokumentus dėl teisės verstis veikla, tokia teisė gali būti patvirtinama, pavyzdžiui, atestatu, tačiau atestate gali būti ir nenurodyta, kada teisė verstis veikla buvo įgyta. Tokiu atveju pirkimo vykdytojas turėtų pats išsiaiškinti, kada tiekėjas įgijo teisę verstis tam tikra veikla. Galima situacija, kad sprendimas suteikti teisę verstis tam tikra veikla (taigi ir pati teisė atsirado anksčiau) priimtas anksčiau nei išduotas atestatas.

Atkreiptinas dėmesys į Įstatymo 48 straipsnio 1 ir 2 dalis, kuriose nurodyta, jog tarptautinių pirkimų atvejais, kai nustatomas reikalavimas laikytis tam tikrų kokybės vadybos sistemos ar aplinkos apsaugos vadybos sistemos standartų, pirkimo vykdytojas turi reikalauti, kad tiekėjas pateiktų nepriklausomos įstaigos išduotą sertifikatą. Taip pat pirkimo vykdytojas turi pripažinti kitose valstybėse narėse įsisteigusių nepriklausomų įstaigų išduotus lygiaverčius sertifikatus, o lygiaverčius įrodymus priima tik tada, jeigu tiekėjas dėl nuo jo nepriklausančių objektyvių priežasčių negali pateikti sertifikatų per nustatytą laiką.

16 pavyzdys

Siekdamas įrodyti, kad yra įdiegęs ir sutarties vykdymo metu taikys aplinkos apsaugos vadybos sistemos standarto reikalavimus, tiekėjas pateikė ne ISO 14001:2015 sertifikatą, o jo veiklą sertifikuojančios įmonės raštą. Jame nurodoma: „*Patvirtiname, kad UAB „X“, įvyko Aplinkos apsaugos vadybos sistemos, atitinkančios LST EN ISO 14001:2015 (EN ISO 14001:2015) standarto reikalavimus, pirkimo sertifikavimo auditas. Audituota sritis: „... , ... , ...“. Audito rezultatai teigiami. Audito metu nustatyta, kad UAB „X“ funkcionuoja minėta vadybos sistema. UAB „X“ atitinka reikalavimus, būtinus sertifikato išdavimui. Patvirtiname, kad sertifikatas, patvirtinantis vadybos sistemos atitiktį LST EN ISO 14001:2015 (EN ISO 14001:2015) standarto reikalavimus, bus išduotas įmonei artimiausiu metu.*“ Pirkimo vykdytojas papildomai kreipėsi į sertifikavimo įmonę ir ši patvirtino tiekėjo pateiktą informaciją, atsakė į pirkimo vykdytojui iškilusius papildomus klausimus.

Taigi, susiklostė situacija, kad tiekėjo sertifikavimas yra baigtas, t. y., tiekėjas iki pasiūlymo pateikimo termino pabaigos yra įdiegęs ir galės taikyti aplinkos apsaugos vadybos sistemos standarto reikalavimus, tačiau negali pateikti sertifikato dėl objektyvių priežasčių. Nepaisant to, kad sertifikate nurodyta data bus vėlesnė nei pasiūlymo pateikimo termino pabaiga (pvz., 2023-01-09, o sertifikatas bus išduotas tik 2023-01-30), tokia situacija atitiktų Įstatymo 48 straipsnio 2 dalies nuostatą ir turėtų būti laikoma, jog tiekėjas atitinka nustatytą reikalavimą.

17 pavyzdys

Taip pat pažymėtina, jog tiekėjas Reikalavimus turi atitikti ne tik pasiūlymų (paraiškų) pateikimo termino paskutinę dieną, tačiau ir prieš sudarant sutartį. Jeigu tiekėjas atitiktų Reikalavimus pasiūlymų pateikimo termino paskutinę dieną, tačiau dėl tam tikrų priežasčių jų nebeatitiktų prieš sutarties sudarymą, su juo negalėtų būti sudaryta sutartis.

18 pavyzdys

Iki pasiūlymų pateikimo termino pabaigos nebuvo jokių tiekėjo pašalinimo pagrindų. Pasiūlymų vertinimas užtruko 3 mėnesius. Prieš sudarant sutartį, paaiškėjo, kad tiekėjo vadovas įsiteisėjusiu teismo sprendimu buvo pripažintas kaltu dėl papirkimo. Taigi, atsirado tiekėjo pašalinimo pagrindas, todėl sutarties su tokiu tiekėju sudaryti negalima.

19 pavyzdys

Iki pasiūlymų pateikimo termino pabaigos tiekėjas turėjo pirkimo dokumentuose reikalaujamą teisę būti ypatingo statinio rangovu. Pasiūlymų vertinimas užtruko 3 mėnesius. Prieš sudarant sutartį paaiškėjo, kad tiekėjui už pažeidimus ši teisė panaikinta (panaikintas atestato galiojimas). Su tokiu tiekėju negali būti sudaroma sutartis.

20 pavyzdys

Iki pasiūlymų pateikimo termino pabaigos tiekėjas neturėjo įsiskolinimų SoDrai. Pasiūlymų vertinimas užtruko 6 mėnesius. Prieš sudarant sutartį, paaiškėjo, kad tiekėjas jau 3 mėnesius nemoka socialinio draudimo įmokų. Taigi, atsirado tiekėjo pašalinimo pagrindas, todėl sutartis su tokiu tiekėju negali būti sudaroma.

21 pavyzdys

Iki pasiūlymų pateikimo termino pabaigos tiekėjas neturėjo įsiskolinimų SoDrai. Pasiūlymų vertinimas užtruko 6 mėnesius. Prieš sudarant sutartį, pastebėta, kad tiekėjas prieš 7 dienas turėjo 1 500 eurų įsiskolinimą SoDrai, tačiau šis įsiskolinimas buvo trumpalaikis, tiekėjas per 3 dienas nuo skolos atsiradimo šią skolą padengė. Pašalinimo pagrindas neegzistuoja, kadangi situacija iš esmės atitinka Įstatymo 46 straipsnio 3 dalies 3 punkto nuostatą.

Pašalinimo dėl mokesčių mokėjimo įsipareigojimų nevykdymo ypatumai

Sudarant sutartis, svarbu atsižvelgti į pašalinimo pagrindo tikslą – neturi būti sudaromos sutartys su mokesčių nemokančiais tiekėjais, taip pat neturi būti sudaroma sutartis su tiekėju, kuris mokesčius susimoka tik sužinojęs, jog laimėjo pirkimą (yra galimas laimėtojas).

Pašalinimo pagrindui, nustatytam Įstatymo 46 straipsnio 3 dalyje, netaikomas „apsivalymo“ mechanizmas, vis dėlto, jeigu yra kuris nors Įstatymo 46 straipsnio 3 dalies 1–3 punktuose nustatytas atvejis, tiekėjas dėl įsipareigojimų mokėti mokesčius nevykdymo iš pirkimo nepašalinimas, jeigu:

1. tiekėjas yra įsipareigojęs sumokėti mokesčius, įskaitant socialinio draudimo įmokas ir dėl to laikomas jau įvykdžiusiu šioje dalyje nurodytus įsipareigojimus;
2. įsiskolinimo suma neviršija 50 Eur (penkiasdešimt eurų);
3. tiekėjas apie tikslią jo įsiskolinimo sumą informuotas tokiu metu, kad iki paraiškų ar pasiūlymų pateikimo termino pabaigos nespėjo sumokėti mokesčių, įskaitant socialinio draudimo įmokas, sudaryti mokestinės paskolos sutarties ar kito panašaus pobūdžio įpareigojančio susitarimo dėl jų sumokėjimo ar imtis kitų priemonių, kad atitiktų šios dalies 1 punkto nuostatas. Tiekėjas šiuo pagrindu nepašalinamas iš pirkimo procedūros, jeigu, pirkimo vykdytojui reikalaujant pateikti aktualius dokumentus pagal šio įstatymo 50 straipsnio 6 dalį, jis įrodo, kad jau yra laikomas įvykdžiusiu įsipareigojimus, susijusius su mokesčių, įskaitant socialinio draudimo įmokas, mokėjimu.

22 pavyzdys

1. **Pagal 1) ir 2) punktus:** remiantis Valstybinės mokesčių inspekcijos duomenimis, tiekėjas įsiskolinimų neturi. Tačiau patikrinus SoDros duomenis, matoma žemiau pavaizduota situacija.
- 2.

 Vieši draudėjų duomenys

Informacija apie draudėjo viešus duomenis¹

Informuojame, kad Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos informacinės sistemos duomenimis [redacted] kodas [redacted]

- draudėjo kodas: [redacted] jo suteikimo data [redacted] jo pabaigos data ;

Data	Apdraustųjų asmenų ² skaičius	Skola Valstybinio socialinio draudimo fondo biudžetui	
		Skola	iš jos skolos suma, kurios mokėjimo terminas yra atidėtas ir dar nesuėjęs
2020-10-23	13	3551,65 Eur	3549,83 Eur

3551,65 € - 3549,83 € = 1,82€

3. Šiuo atveju nėra pagrindo tiekėjo pašalinti iš pirkimo, kadangi situacija atitinka Įstatymo 46 straipsnio 3 dalies 1 ir 2 punktų nustatytus atvejus.

Nors stulpelyje „skola“ įrašyta, jog tiekėjas skolingas 3 551,65 €, tačiau įrašas stulpelyje „iš jos skolos suma, kurios mokėjimo terminas yra atidėtas ir dar nesuėjęs“ reiškia, jog „tiekėjas yra įsipareigojęs sumokėti mokesčius, įskaitant socialinio draudimo įmokas ir dėl to laikomas jau įvykdžiusiu šioje dalyje nurodytus įsipareigojimus“. Vis dėlto pastebėtina, jog sumos šiuose dviejuose stulpeliuose nesutampa. Iliustracijoje pavaizduotu atveju skirtumas sudaro 1,82 €, t.y. tai yra suma, kuri yra tiekėjo šiai dienai neįvykdytų įsipareigojimų dalis (skola, kuri Įstatymo prasme jau galėtų būti pašalinimo pagrindas). Jeigu tiekėjas įsiskolinimų Valstybinei mokesčių inspekcijai neturi (0 €), jo bendra įsiskolinimo dalis yra tik 1,82 € < 50 €, taigi pašalinimo pagrindo pagal Įstatymo 46 straipsnio 3 dalies 2 punktą nėra.

22.1 pavyzdys

Analogiškai būtų vertinama situacija, jeigu stulpelyje „skola“ būtų įrašyta, jog tiekėjas skolingas 3 551,65 €, ir tokia pati suma stulpelyje „iš jos skolos suma, kurios mokėjimo terminas yra atidėtas ir dar nesuėjęs“. Tai reikštų, kad nėra pagrindo pašalinti tiekėją iš pirkimo dėl skolos, kadangi situacija atitiktų Įstatymo 46 straipsnio 3 dalies 1 punktą.

22.2 pavyzdys

Taip pat ir tuo atveju, jeigu stulpelyje „skola“ būtų įrašyta, jog tiekėjas skolingas 35 €, o stulpelyje „iš jos skolos suma, kurios mokėjimo terminas yra atidėtas ir dar nesuėjęs“ būtų nurodyta 0 (arba tuščias laukelis). Tai reikštų, kad nėra pagrindo pašalinti tiekėją iš pirkimo dėl skolos, kadangi situacija atitiktų Įstatymo 46 straipsnio 3 dalies 2 punktą.

22.3 pavyzdys

Jeigu situacija būtų kitokia: stulpelyje „skola“ būtų įrašyta, jog tiekėjas skolingas 3 551,65 €, tačiau stulpelyje „iš jos skolos suma, kurios mokėjimo terminas yra atidėtas ir dar nesuėjęs“ būtų nurodyta 1 000 eurų suma, tai reikštų, kad tiekėjo pašalinimo pagrindas egzistuoja – tiekėjo neįvykdytų (nevykdomų) įsipareigojimų dalis būtų 2 551,65 € > 50 €.

Atkreiptinas dėmesys, kad aukščiau pateikiamuose pavyzdžiuose paprastumo vardan daroma prielaida, kad tiekėjas neturi įsiskolinimų Valstybinei mokesčių inspekcijai, kadangi Įstatymo 46 straipsnio 3 dalies 2 punkte nurodyta 50 € (mažareikšmės skolos) riba yra taikoma bendrai tiek skolai VMI, tiek SoDrai.

Pavyzdžiui, jeigu tiekėjas skolingas 40 € SoDrai ir 35 € VMI, jo bendra skola yra 75 € ir Įstatymo 46 straipsnio 3 dalies 2 punkto nuostata pasinaudoti jau negalima.

23 pavyzdys

Data	Apdraustųjų asmenų ² skaičius	Skola ³ Valstybinio socialinio draudimo fondo biudžetui	
		Skola ³	iš jos skolos suma, kurios mokėjimo terminas yra atidėtas ir dar nesuėjęs
2023-03-28	54	73785,99 Eur	0,00 Eur

Šiuo atveju stulpelyje „skola“ įrašyta, jog tiekėjas skolingas 73 785,99 € ir stulpelyje „iš jos skolos suma, kurios mokėjimo terminas yra atidėtas ir dar nesuėjęs“ nurodyta 0,00 €, tai reiškia, kad tiekėjo pašalinimo pagrindas egzistuoja – tiekėjo neįvykdytų (nevykdomų) įsipareigojimų dalis yra 73 785,99 € > 50 €.

24 pavyzdys

Jei tiekėjas pažeidė savo pareigas, susijusias su mokesčių mokėjimų ir/ar su socialinio draudimo įmokų mokėjimų (t. y. susidariusi bendra skola VMI ir SoDrai viršija 50 Eur),

nepaisant to, jog, pavyzdžiui, įsigaliojo teismo nutartis dėl restruktūrizavimo bylos iškėlimo, skolos bus įtrauktos į kreditorinių reikalavimų sąrašą ir bus mokamos pagal restruktūrizavimo plane patvirtintą grafiką, tačiau tiekėjas nėra kreipęsis į Sodrą ir/ar VMI su prašymu dėl įmokų mokėjimo atidėjimo ar išdėstymo arba kol prašymas dar yra nagrinėjamas, dar nėra priimtas sprendimas ir nustatytas mokėjimo grafikas dėl skolos mokėjimo atidėjimo ar išdėstymo, tokiu atveju situacija neatitinka VPĮ 46 str. 3 d. 1 p. nurodytos sąlygos, t. y., tiekėjas vis dar laikomas skolingas.

Jei bendrai skola VMI + SoDrai yra *lygi arba mažesnė* kaip 50 €, laikoma, kad tiekėjas yra *įvykdęs* įsipareigojimus, susijusius su mokesčių, įskaitant socialinio draudimo įmokas, mokėjimu.

Jei bendrai skola VMI + SoDrai *viršija* 50 €, laikoma, kad tiekėjas *nėra įvykdęs* įsipareigojimų, susijusių su mokesčių, įskaitant socialinio draudimo įmokas, mokėjimu.

25 pavyzdys

Pirkimas paskelbtas 2021 m. sausio 4 d., pasiūlymų pateikimo terminas 2021 m. kovo 17 d. Galimas laimėtojas nustatytas 2021 m. gegužės 6 d. ir jo paprašyta per 5 darbo dienas (iki 2021 m. gegužės 13 d. 23:59:59) pateikti atitiktį Reikalavimams įrodančius dokumentus.

Dokumentų dėl skolos SoDrai nebuvimo teikti nereikalaujama, kadangi šią informaciją pirkimo vykdytojas tikrins pats. Patikrinęs informaciją, pirkimo vykdytojas nustato, kad tiekėjas turėjo daugiau kaip 1 000 € skolą SoDrai nuo 2021 m. sausio 15 d. iki 2021 m. gegužės 6 dienos (o pagal aukščiau pateiktus pavyzdžius šios skolos mokėjimo terminas nebuvo atidėtas), tačiau teikdamas EBVPD, tiekėjas nurodė, jog nėra skolingas.

Šiuo atveju egzistuoja tiekėjo pašalinimo pagrindas (nepaisant to, kad tiekėjas galų gale sumokėjo skolą), o taip pat pirkimo vykdytojui reikėtų įvertinti, ar šioje situacijoje tiekėjas nepateikė melagingos informacijos, kadangi skola buvo ilgalaikė, tiekėjas būdamas ne vieną mėnesį skolingas negalėjo nesuvokti, jog, EBVPD deklaruodamas priešingai, teikia tikrovės neatitinkančius duomenis.

26 pavyzdys

Pirkimas paskelbtas 2021 m. sausio 4 d., pasiūlymų pateikimo terminas 2021 m. kovo 17 d. Tiekėjas pasiūlymą pateikė 2020 m. kovo 5 d. Galimas laimėtojas nustatytas 2021 m. gegužės 6 d. ir jo paprašyta per 5 darbo dienas (iki 2021 m. gegužės 13 d. 23:59:59) pateikti Reikalavimus įrodančius dokumentus. Dokumentų dėl skolos SoDrai nebuvimo teikti nereikalaujama, kadangi šią informaciją pirkimo vykdytojas tikrins pats.

Patikrinęs informaciją, pirkimo vykdytojas nustato, kad tiekėjas neturėjo skolos iki 2021 m. kovo 15 d., tuomet atsirado 1500 eurų skola, kurios 2021 m. kovo 18 d. jau nebebuvo.

Šiuo atveju negalima teigti, jog buvo pateikta melaginga informacija, kadangi EBVPD buvo teiktas tuomet, kai skolos iš tiesų dar nebuvo. Taip pat situacija galėtų būti vertinama pagal Įstatymo 46 straipsnio 3 dalies nuostatas „*tiekėjas apie tikslią jo įsiskolinimo sumą informuotas tokiu metu, kad iki paraiškų ar pasiūlymų pateikimo termino pabaigos nespėjo sumokėti mokesčių, įskaitant socialinio draudimo įmokas, sudaryti mokestinės paskolos sutartis ar kito panašaus pobūdžio įpareigojančio susitarimo dėl jų sumokėjimo ar imtis kitų priemonių, kad atitiktų šios dalies 1 punkto nuostatas*“. Skola buvo trumpalaikė ir nedelsiant padengta, taigi nebūtų pagrindo tiekėjo pašalinti iš pirkimo.

Tiekėjo (ne)pašalinimas iš pirkimo procedūros VPĮ 46 straipsnio 7–12 dalyse nustatytais atvejais

Pašalinimo pagrindų taikymo ypatumai

Įstatymo 46 straipsnio 1, 3 ir 4 dalyse įtvirtinti **privalomi** pašalinimo pagrindai, kuriuos perkančioji organizacija¹⁷ visada turi įtraukti į pirkimo sąlygas (išskyrus mažos vertės pirkimus), ir tik išimtiniais atvejais, kai būtina užtikrinti viešojo intereso apsaugą, įskaitant visuomenės sveikatos ir aplinkos apsaugą, perkančioji organizacija jų gali netaikyti, pvz., reikia skubiai įsigyti vakcinų arba gelbėjimo įrangos, kurią būtų galima pirkti tik iš tiekėjo, kuriam kitaip būtų taikomas vienas iš privalomų pašalinimo pagrindų.

Įstatymo 46 straipsnio 6 dalyje įtvirtinti **neprivalomi** (t. y. pirkimo dokumentuose nustatomi pasirinktinai, nepaisant to, kokios vertės ir koks pirkimas yra vykdomas) pašalinimo pagrindai, tačiau jeigu atitinkamas pašalinimo pagrindas yra nustatytas konkretaus pirkimo dokumentuose, jis (kaip ir bet kuri kita pirkimo sąlyga) tampa privalomu tame pirkime, todėl pirkimo vykdytojas privalo juo vadovautis.

Trumpai:

VPĮ 46 straipsnio 4 ir 6 nurodyti pašalinimo pagrindai **nereiškia automatinio pasiūlymo atmetimo**. Kiekvieną kartą pirkimo vykdytojas turi spręsti, ar vertinant tiekėjo patikimumą, tiekėjo pašalinimas iš pirkimo procedūros **proporcingas** vertinamam tiekėjo elgesiui (plačiau VPĮ 46 straipsnio 8 dalyje).

Be to, net ir priėmus sprendimą, kad tiekėjo pašalinimas iš pirkimo procedūros būtų proporcingas vertinamam tiekėjo elgesiui, tiekėjas vis tiek turi galimybę taikyti „**apsivalymo priemones**“ (plačiau VPĮ 46 straipsnio 10 dalyje).

27 pavyzdys

Pirkimo vykdytojas atlieka supaprastintą mažos vertės pirkimą, todėl turi teisę nenustatyti nė vieno pašalinimo pagrindo, tačiau atsižvelgdamas į pirkimo objektą, žino, kad pirkime gali dalyvauti ir pasiūlymą pateikti tiekėjas X. Su šiuo tiekėju pirkimo vykdytojas jau turėjo ne vieną sutartį ir iš savo patirties žino, kad šis tiekėjas sutartis nuolat vykdo su esminiais pažeidimais; be to, šis tiekėjas yra įtrauktas Nepatikimų

¹⁷ Perkantieji subjektai neprivalo.

tiekėjų sąrašą. Todėl pirkimo vykdytojas nustato reikalavimą, įtvirtintą Įstatymo 46 str. 4 d. 6 p. Pirkimo vykdytojas supranta, kad tai negarantuoja, jog bus apsaugotas nuo sutarties su šiuo tiekėju sudarymo, tačiau tiekėjas, norėdamas dalyvauti pirkime, bus priverstas imtis ypač rimtų „apsivalymo“ priemonių, o pirkimo vykdytojas turės galimybę jas įvertinti ir priimti motyvuotą sprendimą, ar tiekėjo „apsivalymo“ priemonės jį įtikino, jog šis tiekėjas atsakingai padarė tinkamas išvadas ir ėmėsi tokių rimtų poryčių, kad galima manyti, jog sutartis bus vykdoma tinkamai. Jei ne, turės pagrindą tokio tiekėjo pasiūlymą atmesti.

Pirkimo vykdytojas tiekėją pašalina iš pirkimo procedūros **bet kuriame pirkimo procedūros etape**, jeigu paaiškėja, kad dėl savo veiksmų ar neveikimo prieš pirkimo procedūrą ar jos metu jis atitinka bent vieną iš pirkimo dokumentuose nustatytų tiekėjo pašalinimo pagrindų. Pagal bendrąją taisyklę pirkimo vykdytojas patikrina pašalinimo pagrindų egzistavimą, vertindamas tiekėjo pateiktą EBVPD, tačiau tai neužkerta kelio jam pašalinti tiekėjo iš pirkimo procedūros ir po EBVPD įvertinimo, jei pirkimo vykdytojui paaiškėja, kad tiekėjas atitinka bent vieną pirkimo dokumentuose įtvirtintą pašalinimo pagrindą.

28 pavyzdys

Pirkimo vykdytojas įvertino tiekėjo pateiktą EBVPD ir priėmė sprendimą, kad tiekėjas neatitinka (neturi) pirkimo dokumentuose nustatytų pašalinimo pagrindų, todėl gali toliau dalyvauti šio pirkimo procedūrose. Nustačius jį galimu laimėtoju, pirkimo vykdytojas iš kito pirkime dalyvaujančio tiekėjo gauna informacijos, jog šis galimas laimėtojas kito pirkimo vykdytojo yra įtrauktas į Melagingą informaciją pateikusių tiekėjų sąrašą. Tokiu atveju pirkimo vykdytojas vertina šią naujai gautą informaciją, t. y., vertina, ar būtų proporcinga šį tiekėją šalinti iš pirkimo procedūros. Jei taip, taip pat suteikia galimybę įrodyti, kad tiekėjas „apsivalė“. Jei tiekėjas neįrodo, jog ėmėsi pakankamų savo patikimumui įrodyti „apsivalymo“ priemonių, pirkimo vykdytojas šį tiekėją pašalina iš pirkimo procedūros.

Tiekėjas pašalinamas iš pirkimo procedūros pagal Įstatymo 46 straipsnio 4 ir 6 dalyse nurodytus pašalinimo pagrindus ir tuo atveju, kai jis turi įtikinamų duomenų, kad tiekėjas yra įsteigtas arba dalyvauja pirkime vietoj kito asmens, siekiant išvengti Įstatymo 46 straipsnio 4 ir 6 dalyse nurodytų pašalinimo pagrindų taikymo.

Įstatymo 46 straipsnio 2 dalyje nurodyta, jog laikoma, kad tiekėjas arba jo atsakingas asmuo nuteistas už 46 straipsnio 1 ar 3 dalyje nurodytą nusikalstamą veiką, kai dėl:

1. tiekėjo, kuris yra fizinis asmuo, per pastaruosius 5 metus buvo priimtas ir įsiteisėjęs apkaltinamasis teismo nuosprendis ir šis asmuo turi neišnykusį ar nepanaikintą teistumą;
2. tiekėjo, kuris yra juridinis asmuo, kita organizacija ar jos struktūrinis padalinys, vadovo, kito valdymo ar priežiūros organo nario ar kito asmens, turinčio (turinčių) teisę atstovauti tiekėjui ar jį kontroliuoti, jo vardu priimti sprendimą, sudaryti sandorį, asmens (asmenu), turinčio (turinčių) teisę surašyti ir pasirašyti tiekėjo finansinės

apskaitos dokumentus¹⁸ (supaprastinto pirkimo atveju¹⁹ – tiekėjo, kuris yra juridinis asmuo, kita organizacija ar jos struktūrinis padalinys, vadovo ar asmens (asmenu), turinčio (turinčių) teisę surašyti ir pasirašyti tiekėjo finansinės apskaitos dokumentus), per pastaruosius 5 metus buvo priimtas ir įsiteisėjęs apkaltinamasis teismo nuosprendis ir šis asmuo turi neišnykusį ar nepanaikintą teistumą;

3. tiekėjo, kuris yra juridinis asmuo, kita organizacija ar jos struktūrinis padalinys, per pastaruosius 5 metus buvo priimtas ir įsiteisėjęs apkaltinamasis teismo nuosprendis arba šio straipsnio 3 dalies atveju – galutinis administracinis sprendimas, jeigu toks sprendimas priimamas pagal tiekėjo šalies teisės aktų reikalavimus.

VPĮ 46 straipsnio 2 dalies 1 punkte nustatytos šios sąlygas, kurioms visoms esant kartu, laikoma, kad tiekėjas (fizinis asmuo) yra nuteistas:

1. per pastaruosius 5 (penkerius) metus buvo priimtas ir įsiteisėjęs apkaltinamasis teismo nuosprendis,
2. asmuo turi neišnykusį ir nepanaikintą teistumą.

Asmeniui, padariusiam nusikalstamą veiką, yra priimamas apkaltinamasis nuosprendis, kurio pagrindu laikoma, kad asmuo turi teistumą. Turinčiais teistumą laikomi už nusikaltimo padarymą nuteisti asmenys, kuriems įsiteisėjo LR ar kitos ES valstybės narės teismo priimtas apkaltinamasis nuosprendis (BK 97 straipsnio 1 dalis). Teistumas išnyksta tais atvejais, kai sueina BK 97 straipsnyje nustatyti terminai (BK 97 straipsnio 6 dalis) ir tokiu atveju asmuo laikomas neteistu. Taip pat galimas atvejis, kai panaikinamas teistumas BK 97 straipsnio 7 dalies pagrindu, tad tokiu atveju asmuo bus laikomas neteistu. Be to, pažymėtina, kad penkerių metų terminas turi būti skaičiuojamas nuo apkaltinamojo teismo sprendimo įsiteisėjimo, t. y. kai toks sprendimas arba nebuvo apskūstas teismui, arba įsiteisėjo teismo sprendimas (nutartis), kuriuo toks sprendimas buvo patvirtintas ir pripažintas teisėtu.

Įstatymo 46 straipsnio 2 dalies 2 punkto nuostata taikoma šiems juridinio asmens, kitos organizacijos ar jos struktūrinio padalinio asmenims, t. y., visiems straipsnyje nurodytiems asmenims (o ne pasirinktinai):

1. ir vadovui;
2. ir kitam valdymo (pavyzdžiui, valdybai) ar priežiūros organo nariui (pavyzdžiui, stebėtojų tarybai) ar kitam asmeniui, turinčiam teisę atstovauti tiekėjui ar jį kontroliuoti, jo vardu, priimti sprendimą, sudaryti sandorį (*pastaba: supaprastintų pirkimų atveju gali būti nenustatoma*²⁰);
3. ir asmeniui (asmenims), turinčiam (turintiems) teisę surašyti ir pasirašyti tiekėjo finansinės apskaitos dokumentus²¹ (pavyzdžiui, vadovas įgalioja asmenį, kuris turi teisę surašyti ir pasirašyti arba tik pasirašyti apskaitos dokumentus). Įstatymo 46 straipsnio 2 dalies 2 punkte nurodyti asmenys laikomi nuteisti, jei per pastaruosius 5 (penkerius) metus buvo priimtas ir įsiteisėjęs apkaltinamasis teismo nuosprendis ir šis asmuo turi neišnykusį ir nepanaikintą teistumą.

¹⁸ Iki 2022 m. gegužės 1 d. galiojusioje Įstatymo redakcijoje: <...> ar buhalterio (buhalterių) ar kito (kitų) asmens (asmenu), turinčio (turinčių) teisę surašyti ir pasirašyti tiekėjo apskaitos dokumentus, <...>;

¹⁹ Ši Įstatymo nuostata įsigaliojo nuo 2023 m. sausio 1 d.

²⁰ Ši Įstatymo nuostata įsigaliojo nuo 2023 m. sausio 1 d.

²¹ Iki 2022 m. gegužės 1 d. galiojusioje Įstatymo redakcijoje: buhalteriu ar kitam asmeniui, turinčiam teisę surašyti ir pasirašyti tiekėjo apskaitos dokumentus.

29 pavyzdys

Akcinių bendrovių įstatymo 19 straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad bendrovėje gali būti sudaromas kolegialus priežiūros organas – stebėtojų taryba ir kolegialus valdymo organas – valdyba. Akcinėje bendrovėje turi būti sudaromas bent vienas kolegialus organas – stebėtojų taryba arba valdyba. Vadinasi, kolegialiu priežiūros organu bendrovėje yra stebėtojų taryba, o kolegialiu valdymo organu – valdyba. Tiek priežiūros, tiek valdymo organus sudaro nariai.

Jei konkrečioje įmonėje yra ir Taryba, ir Valdyba, tarptautinės vertės pirkimų atveju vadovaujantis VPI 46 straipsnio 2 dalies 2 punktu, turi būti reikalaujama pateikti kompetentingos institucijos pažymas, pagrindžiančias pašalinimo pagrindo nebuvimą ir dėl valdybos, ir dėl Tarybos narių (ne)teistumo.

30 pavyzdys

Universiteto valdymo organai sudaromi ir jų kompetencija nustatoma vadovaujantis Mokslo ir studijų įstatymu. Kolegialūs Universiteto valdymo organai yra Universiteto taryba (toliau – Taryba) ir Universiteto senatas (toliau – Senatas), vienasmenis valdymo organas – Universiteto rektorius (toliau – rektorius). Vadovaujantis VPI 46 straipsnio 2 dalies 2 punktu, tarptautinės vertės pirkimų atveju turi būti reikalaujama pateikti kompetentingos institucijos pažymas, pagrindžiančias, kad ir visi Tarybos nariai, ir visi Senato nariai, ir Rektorius turi/neturi teistumo.

Nepaisant to, jog minėti valdymo ir priežiūros organų nariai niekaip neatstovauja tiekėjo konkretaus aktualaus sandorio sudarymo procese ir nepriima dėl jo sprendimų, jog nariai yra ne Lietuvos piliečiai (ir dėl to ilgai užtrunka dokumentų galimas) ar pan., Įstatymas nenumato atvejų, kuomet vykdydamas tarptautinės vertės pirkimą ir nustatydamas, Įstatymo 46 straipsnio 1 dalyje įtvirtintą pašalinimo pagrindą, pirkimo vykdytojas galėtų nereikalauti valdymo ar priežiūros organo narių pažymų, kai tokie organai yra sudaryti, todėl tiekėjas, siekiantis įrodyti, kad šio pašalinimo pagrindo jis neatitinka, **privalo pateikti** dokumentus, įrodančius, kad per pastaruosius 5 metus dėl šių asmenų nebuvo priimtas ir įsiteisėjęs apkaltinamasis teismo nuosprendis ir šie asmenys neturi neišnykusio ar nepanaikinto teistumo. Atkreiptinas dėmesys į tai, kad Įstatymo 46 straipsnio 2 dalies 2 punktas aiškiai apibrėžia asmenis, kurių pašalinimo pagrindai turi būti tikrinami, todėl negalima dirbtinai susiaurinti šios įstatymo nuostatos taikymo.

31 pavyzdys

Tiekėjo valdybos narys (užsienio šalies pilietis) yra daugiau nei 7 m. deklaravęs nuolatinę gyvenamąją vietą Lietuvos Respublikoje (gyvenamosios vietos registracijos faktas patvirtintas kompetentingų institucijų). Informatikos ir ryšių departamentas prie VRM išduoda pažymą, kuri patvirtina, kad minėtas asmuo nėra padaręs nusikalstamų veikų Lietuvos Respublikoje. Jeigu Informatikos ir ryšių departamento prie VRM išduotoje pažymoje pateikiami duomenys apima ne tik Lietuvos, bet ir to asmens pilietybės šalyje asmeniui paskelbtus apkaltinamuosius nuosprendžius, tokiu atveju

papildomai kreiptis ir į užsienio valstybės institucijas nereikia, pakanka Lietuvos Respublikos institucijos išduotos pažymos, įrodančios atitiktį neteistumo reikalavimui.

Atkreiptinas dėmesys, kad aplinkybė, jog pažymų išdavimas užtrunka ilgai, pvz., iki 8 savaičių ar ilgiau, nepanaikina Įstatyme numatytos prievolės pirkimo vykdytojui įsitikinti dėl pašalinimo pagrindo nebuvimo.

Įstatymo 46 straipsnio 2 dalies 3 punktas yra taikomas tik tiekėjui, kai jis yra juridinis asmuo, kita organizacija ar jos struktūrinis padalinys. Remiantis Įstatymo 46 straipsnio 2 dalies 3 punktu, tiekėjas (juridinis asmuo, kita organizacija ar jos struktūrinis padalinys) bus laikomi nuteisti, kai:

- (i) per pastaruosius 5 (penkerius) metus buvo priimtas ir įsiteisėjęs apkaltinamasis teismo nuosprendis, arba,
- (ii) kai (ii) priimamas galutinis administracinis sprendimas, jeigu toks sprendimas priimamas pagal tiekėjo šalies teisės aktų reikalavimus, už įsipareigojimų, susijusių su mokesčių, įskaitant socialinio draudimo įmokas, mokėjimu nevykdymą.

Tiekėjai, nevykdantys ar netinkamai vykdantys jiems [Mokesčių administravimo įstatyme](#) nustatytas pareigas, atsako pagal [ANK](#) arba pagal [BK \(Mokesčių administravimo įstatymo 143 straipsnis\)](#). Taigi, jei priimamas administracinis sprendimas dėl įsipareigojimų, susijusių su mokesčių, įskaitant socialinio draudimo įmokas, mokėjimu nevykdymo, laikoma, kad tiekėjas yra nuteistas ir turi būti pašalintas iš pirkimo procedūrų.

Vadovaudamasis Įstatymo 46 straipsnio 4 dalies 1 punktu, pirkimo vykdytojas pašalina tiekėją iš pirkimo procedūros, jei jis su kitais tiekėjais yra sudaręs susitarimų, kuriais siekiama iškreipti konkurenciją atliekamame pirkime, ir pirkimo vykdytojas dėl to turi įtikinamų duomenų. Ši nuostata suponuoja pirkimo vykdytojo pareigą savarankiškai vertinti kiekvieno jos vykdomo viešojo pirkimo aplinkybes ir, jeigu procedūros metu yra nustatomos teisės normoje numatytos sąlygos, – pašalinti nesažiningai konkuruojančius viešojo pirkimo dalyvius iš tokio pirkimo. Pašalinti tiekėjus iš pirkimo procedūrų taikant šį tiekėjų pašalinimo pagrindą galima tik nustačius visas tris šioje nuostatoje nurodytas sąlygas kartu:

- i) turi būti sudarytas susitarimas tarp viešojo pirkimo dalyvių;
- ii) susitarimu siekiama iškreipti konkurenciją;
- iii) pirkimo vykdytojas turi įtikinamų duomenų.

Įstatyme nėra įtvirtinto draudimo ar ribojimo viešajame pirkime dalyvauti susijusioms įmonėms. Tokios pozicijos laikomasi ir Europos Sąjungos Teisingumo Teismo praktikoje pažymint, kad (toliau – ESTT) „<...> su veiksmingu Bendrijos teisės taikymu būtų nesuderinama, jeigu tarpusavyje susijusioms įmonėms sistemingai būtų neleidžiama dalyvauti toje pačioje viešojo pirkimo procedūroje. Toks sprendimas labai sumažintų konkurenciją Bendrijoje. <...> reglamentavimas, pagrįstas neginčytina prezumpcija, kad atitinkamų susijusių įmonių pasiūlymai toje pačioje procedūroje neabejotinai bus paveikti vienas kito, pažeidžia proporcingumo principą, nes šioms įmonėms nepaliekama galimybė įrodyti, jog jų atveju nėra jokios realios grėsmės, kad atsiras praktika, galinti kelti grėsmę skaidrumui ir iškreipti dalyvių konkurenciją (šiuo klausimu žr. 2005 m. kovo 3 d. Sprendimo *Fabricom*, [C-21/03 ir C-34/03](#), [Rink. p. I-1559](#), 33 ir 35 punktus ir minėto sprendimo *Michaniki* 62 punktą). <...>“ (ESTT 2009-05-19 sprendimas [Nr. C-538/07](#) byloje *Assitur Srl prieš Camera di Commercio, Artigianato e Agricoltura di*

Milano). Taigi, vien aplinkybės, kad viešajame pirkime dalyvauja susijusios įmonės, nustatymas nesudaro pagrindo teigti, kad tokie viešojo pirkimo dalyviai yra sudarę susitarimus, kuriais siekiama iškreipti konkurenciją.

Vertinant, ar egzistuoja susitarimas tarp viešojo pirkimo dalyvių, turi būti suprantamas ne tik kaip rašytinis ar žodinis dviejų ar daugiau pirkimo dalyvių susitarimas, bet kaip ir bet kokie suderinti veiksmai, jų visuma, kurie išreiškia bendrą viešojo pirkimo dalyvių valią nesąžiningai konkuruoti (nekonkuruoti). Tai gali būti vieno iš pirkimo dalyvių veiksmai, kuriais siekiama suderinti tiekėjų pasiūlymus pirkime, nesąžiningai konkuruoti, kai kitas dalyvis savo atitinkamais veiksmais ar neveikimu pritaria pirmojo tiekėjo pasiūlytiems veiksams ar neveikimui.

Būtent pirkimo vykdytojui Įstatyme yra numatyta pareiga įrodyti, kad tarp tiekėjų egzistuoja susitarimas, kuriuo siekiama iškreipti konkurenciją konkrečiame viešajame pirkime, taigi, ir nustatyti sąlygų tiekėjų pašalinimo iš viešojo pirkimo procedūrų pagrindui egzistavimą. Todėl neturi būti apsiribojama tik deklaratyviais teiginiais, kurių nepagrindžia jokie objektyvūs duomenys (pavyzdžiui, nepakanka vien tos aplinkybės, kad asmuo turi galimybę pateikti pasiūlymą iš abiejų tiekėjų paskyrų, jei tos galimybės nerealizuoja (realiai nesijungia, ne teikia pasiūlymų, nesusipažįsta su konkrečių viešųjų pirkimų dokumentais ir pan.). Siekdamas įrodyti, pirkimo vykdytojas turėtų, pvz., pateikti įrodymus iš informacinės sistemos, iš kurių matytųsi, kas realiai teikia pasiūlymus, susipažįsta su konkrečių viešųjų pirkimų dokumentais ir pan.).

Tačiau ši pareiga nereiškia, kad pirkimo vykdytojui nustatyta prievolė ar juo labiau – suteikta teisė imtis tokių priemonių, kurias, laikantis įstatymų, gali taikyti konkurencijos priežiūrą vykdanči institucija (Konkurencijos taryba) arba ikiteisminio tyrimo įstaigos. Įtikinamais duomenimis galėtų būti konkretaus pirkimo faktai, kuriais (dažniausiai netiesiogiai) būtų patvirtinamas tiekėjų nesąžiningas elgesys. Kartu tai nereiškia, kad tokie duomenys turi būti prieš tai patvirtinti teismo ar kompetentingų institucijų (pavyzdžiui, Konkurencijos tarybos) ir turėti privalomąją galią (pavyzdžiui, įsiteisėjęs teismo sprendimas, kuriuo konstatuotas draudžiamas susitarimas). Kaip yra pažymėjęs Lietuvos Aukščiausiasis Teismas „<...> *įtikinami duomenys VPĮ 46 straipsnio 4 dalies 1 punkto prasme apima tiesiog objektyvią, patikrinamą informaciją, kurią galima nuginčyti tiek ikiteisminėje ginčo stadijoje, tiek teismo procese. Dėl to įtikinami duomenys laikytini tokiais, kurie įstatymų nustatyta tvarka dar nėra verifikuoti (validuoti) teismo ar kompetentingų institucijų (pavyzdžiui, Konkurencijos tarybos) ir neturi res judicata (galutinis teismo sprendimas) ar kitokios privalomosios galios, tačiau yra pakankami perkančiajai organizacijai spręsti dėl VPĮ 46 straipsnio 4 dalies 1 punkte įtvirtintų pagrindų egzistavimo <...>” (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2018-10-31 nutartis civilinėje byloje Nr. [e3K-3-397-378/2018](#)).*

Atkreiptinas dėmesys, kad Įstatyme yra įtvirtinti du tiekėjų pašalinimo pagrindai dėl **rimto profesinio** pažeidimo:

1. privalomas pašalinimo pagrindas (Įstatymo 46 str. 4 d. 7 p.) dėl
 - a) finansinės atskaitomybės ir audito teisės aktų pažeidimo,
 - b) neatitikties minimalių patikimo mokesčių mokėtojo kriterijams, nustatytiems Lietuvos Respublikos mokesčių administravimo įstatymo 40¹ straipsnio 1 dalyje;
 - c) draudimo sudaryti draudžiamus susitarimus, įtvirtinto Lietuvos Respublikos konkurencijos įstatyme ar panašaus pobūdžio kitos valstybės teisės akte pažeidimo;

2. **neprivalomas** pašalinimo pagrindas (**Įstatymo 46 str. 6 d. 3 p.**), t. y., kiti rimti profesiniai pažeidimai, kurie nėra nurodyti Įstatymo 46 str. 6 d. 3 p.)

Nuo 2022-01-01 Įstatymo 46 straipsnio 6 dalyje 3 punkte įtvirtintoje nuostatoje dėl rimto profesinio pažeidimo nebeliko išvardintų pažeidimų, kurie būtų laikomi rimtu profesiniu pažeidimu, sąrašo, pvz., profesinės etikos, darbuotojų saugos ir sveikatos, informacijos apsaugos ir kt. Tai reiškia, kad jei pirkimo vykdytojas abejoja tiekėjo profesiniu sąžiningumu ir tiekėjo padarytą profesinį pažeidimą gali įrodyti bet kokiomis tinkamomis priemonėmis, jis turi teisę pats nuspręsti, už kokius rimtus profesinius pažeidimus jis šalins tiekėją iš pirkimo procedūros. Šiuo įstatymo pakeitimu pirkimo vykdytojui suteikta didesnė laisvė, tačiau tuo pačiu ir didesnė atsakomybė bei didesnė pareiga motyvuoti (primintina, kad tiekėjai turi teisę bet kokią pirkimo vykdytojo sprendimą skusti teismui), kad tiekėjo padarytas profesinis pažeidimas yra toks rimtas ir reikšmingas būsimos sutarties vykdymui, kad, pirkimo vykdytojo nuomone, yra pakankamas pagrindas tokį tiekėją šalinti iš pirkimo procedūros. Pastebėtina, kad „bet kokių tinkamų priemonių“, kuriomis pirkimo vykdytojas gali įrodyti tiekėjo padarytą rimtą profesinį pažeidimą, konkretaus sąrašo nėra – turi būti nagrinėjama ir vertinama konkreti situacija, tačiau tos priemonės turi būti pakankamai svarios, įtikinančios, objektyvios ir pan., kad būtų laikomos tinkamomis, pvz., pats pirkimo vykdytojas savo turimos sutarties vykdymo metu yra užfiksavęs tiekėjo padarytą rimtą profesinį pažeidimą ar yra gavęs/gali gauti kito pirkimo vykdytojo dokumentą, patvirtinantį, kad sutarties su juo metu tiekėjas padarė tokį pažeidimą. Šiuo atveju neužtektų tik, pavyzdžiui, žodinio kito asmens, kito pirkimo vykdytojo ar pan. patvirtinimo. Kai kuriais atvejais kaip įrodymas galėtų būti žiniasklaidoje (ypač jei tai būtų užfiksuota ne viename leidinyje) paskelbta informacija.

Direktyvos 101 konstatuojamojoje dalyje nurodyta: „Taikydamos neprivalomus pašalinimo pagrindus, perkančiosios organizacijos turėtų itin daug dėmesio skirti proporcingumo principui. Dėl nedidelių pažeidimų ekonominės veiklos vykdytojui turėtų būti neleidžiama dalyvauti konkurse tik išimtinėmis aplinkybėmis. Tačiau dėl pasikartojančių nedidelių pažeidimų gali kilti abejonių dėl ekonominės veiklos vykdytojo patikimumo, o tuo gali būti pagrįstas neleidimas jam dalyvauti konkurse.“

Pirkimo vykdytojas, priimdamas sprendimus dėl tiekėjo pašalinimo iš pirkimo procedūros Įstatymo 46 straipsnio 4 ir 6 dalyse nurodytais pašalinimo pagrindais, turi atsižvelgti į tai, ar vertinant tiekėjo patikimumą, tiekėjo pašalinimas iš pirkimo procedūros **proporcingas** vertinamam tiekėjo elgesiui, Įstatymo 46 straipsnio 4 dalies 7 punkto c papunkčio atveju – ar taikant šį tiekėjo pašalinimo iš pirkimo procedūros pagrindą, nebūtų **reikšmingai apribota konkurencija**. Priimant sprendimus dėl tiekėjo pašalinimo iš pirkimo procedūros Įstatymo 46 straipsnio 4 dalies 4 ir 6 punktuose nurodytais pašalinimo pagrindais, gali būti atsižvelgiama į pagal Įstatymo 52 ir 91 straipsniuose skelbiamą informaciją.

Tai reiškia, kad nepaisant to, jog tiekėjas yra įtrauktas į Melagingą informaciją pateikusių tiekėjų sąrašą, Nepatikimų tiekėjų sąrašą ar kt., tai nėra pakankamas pagrindas **automatiškai** tiekėją pašalinti iš pirkimo procedūros ir jog su tokiu tiekėju negalima sudaryti sutarties. Tokių sąrašų tikslas – informuoti pirkimo vykdytojas, kad tiekėjas ankstesniame pirkime, pavyzdžiui, padarė esminį sutarties pažeidimą, pateikė melagingą informaciją ir t.t. *Priimant sprendimus dėl tiekėjo pašalinimo iš pirkimo procedūros Įstatymo 46 straipsnio 4 dalies 4 ir 6 punktuose nurodytais pašalinimo pagrindais, gali būti atsižvelgiama į pagal Įstatymo 52 ir 91 straipsnius skelbiamą informaciją.*

Sprendimas, ar pašalinti tiekėją iš viešojo pirkimo, turi būti priimamas kiekvieną atvejį vertinant individualiai, t. y. šiam sprendimui priimti neužtenka vien formaliai konstatuoti, jog dėl tiekėjo egzistuoja pašalinimo pagrindas numatytas VPI 46 straipsnio 4 ar 6 dalyje, **pavyzdžiui**, kad tiekėjas yra įrašytas į Nepatikimų ar Melagingą informaciją pateikusių tiekėjų sąrašą. Tokie sprendimai turi būti motyvuoti.

Direktyvos 2014/24/ES preambulės 101 punkte nurodyta, kad „Taikydamos neprivalomus pašalinimo pagrindus, perkančiosios organizacijos turėtų itin daug dėmesio skirti proporcingumo principui. Dėl nedidelių pažeidimų ekonominės veiklos vykdytoji turėtų būti neleidžiama dalyvauti konkurse tik išimtinėmis aplinkybėmis. Tačiau dėl pasikartojančių nedidelių pažeidimų gali kilti abejonių dėl ekonominės veiklos vykdytojo patikimumo, o tuo gali būti pagrįstas neleidimas jam dalyvauti konkurse“.

Svarbu atkreipti dėmesį į šiuos aspektus:

1. Pirkimo vykdytojas nėra automatiškai saistomas kito pirkimo vykdytojo per ankstesnį viešąjį pirkimą atlikto vertinimo bei priimto sprendimo (žr. ESTT sprendimą byloje Nr. [C 267/18 Compania Națională de Administrare a Infrastructurii Rutiere SA](#)), o kiekvienu atveju sprendimus turi priimti savarankiškai. Pirkimo vykdytoji – ir tik jam – yra įstatymu suteikti įgaliojimai įvertinti kiekvieno dalyvio sąžiningumą ir patikimumą ir, atsižvelgiant į proporcingumo principą, nuspręsti, ar tiekėjas turi būti pašalintas iš viešojo pirkimo procedūros.
2. Nagrinėjant tiekėjo padarytą pažeidimą ir atsižvelgiant į proporcingumo principą, pirkimo vykdytojas turi įvertinti, ar pažeidimas buvo toks rimtas ir bus aktualus būsimos sutarties vykdyme, kad tiekėjas yra toks nepatikimas, jog su juo pirkimo vykdytojas negali sudaryti sutarties.
3. Pirkimo vykdytojas privalo suteikti galimybę (išskyrus įstatymo 46 straipsnio 11 dalyje nurodytu atveju) pažeidimą padariusiam tiekėjui paaiškinti susidariusią situaciją, motyvuotai įrodyti, kad jis ėmėsi pakankamų „apsivalymo“ priemonių, ir, įvertinęs konkrečią situaciją, turi priimti motyvuotą sprendimą (daugiau informacijos apie tiekėjų „apsivalymą“ žr. 3 dalyje).

32 pavyzdys

Pirkimo vykdytojas nutraukė su tiekėju sudarytą viešojo pirkimo sutartį dėl esminio sutarties pažeidimo. Tiekėjas su tokiu pirkimo vykdytojo sprendimu nesutiko ir pateikė ieškinį teismui. Sprendimas dar nepriimtas. Kito pirkimo vykdytojo atliekame pirkime tiekėjas pateikė pasiūlymą.

Šis pirkimo vykdytojas neprivalo laukti teismo sprendimo. Įvertinęs situaciją, turi teisę priimti sprendimą dėl tiekėjo pašalinimo, nepaisant to, kad tiekėjas ankstesnės sutarties nutraukimą yra apskundęs teismui ir byloje nėra galutinio sprendimo (daugiau informacijos apie panašią situaciją galima rasti ESTT sprendime byloje Nr. C-41/18 Tribunale Amministrativo Regionale della Campania).

Pirkimo vykdytojas taip pat negali automatiškai atmesti tokio tiekėjo pasiūlymo, o vadovaudamasis proporcingumo principu ir atsižvelgdamas į savo pirkimo objektą bei visas su juo susijusias konkrečias aplinkybes, turi vertinti, ar jo pirkime šis tiekėjas gali būti laikomas patikimu ir su juo gali būti sudaroma sutartis.

33 pavyzdys

Vyko renginys vaikams, trukęs nuo 8 iki 16 val. Su tiekėju buvo sudaryta maisto (pietų) tiekimo sutartis, pagal kurią tiekėjas 12 val. turėjo atvežti pagamintą, šiltą maistą. Tiekėjas maistą atvežė, tačiau pavėlavęs 2 val., todėl nebuvo užtikrintas tinkamas, teisės aktais reglamentuojamas vaikų maitinimas. Nors maistas ir buvo galiausiai atvežtas, tačiau tik dienos pabaigoje, likus nedaug laiko iki renginio pabaigos. Be to, dėl vėlavimo atvežti maistą nustatytą valandą, to kilo rimtų nesklandumų, kadangi „sugriuvo“ renginio dienotvarkė: organizatoriams reikėjo greitai sugalvoti, kokia veikla tą pietums skirtą valandą užimti vaikus, kadangi buvo suplanuota, jog tik po pietų turi atvykti tam tikri asmenys, vesiantys užsiėmimus vaikams. Vieno kvietinio asmens organizuojamos veiklos metu vaikai ne užsiėmė numatyta veikla, o pietavo. Taigi, šiuo atveju tiekėjo vėlavimas 2 val. vykdyti savo įsipareigojimus buvo labai svarbus ir reikšmingas, pirkimo vykdytojas tokį sutarties vykdymo pažeidimą laikė esminiu sutarties pažeidimu ir tiekėją įtraukė į Nepatikimų tiekėjų sąrašą.

Vėliau kitam pirkimo vykdytojui atliekant pirkimo dėl maisto tiekimo procedūras, toks tiekėjo pavėlavimas, atsižvelgiant į su ta sutartimi susijusias konkrečias aplinkybes, nėra toks reikšmingas ir svarbus, todėl pirkimo vykdytojas nusprendė, kad būtų neproporcinga tokio tiekėjo pasiūlymą atmesti.

Pirkimo dokumentuose nustatytas pašalinimo pagrindas Įstatymo 46 straipsnio 4 dalies 7 punkto a papunkčio pagrindu (dėl finansinės atskaitomybės ir audito teisės aktų pažeidimo) gali tapti rimta kliūtimi tiekėjams dalyvauti viešuosiuose pirkimuose (žr. Tarnybos paskelbtą informacinį pranešimą [Finansinių ataskaitų nepateikimas gali tapti kliūtimi dalyvauti viešuosiuose pirkimuose](#)).

Manytina, kad jei pareiga dėl įmonės finansinės ataskaitos rengimo ir skelbimo atlikta nepilna apimtimi (pvz., jei nepateikta auditoriaus išvada, kai finansinių ataskaitų auditas yra privalomas, jei nepateiktos Juridinių asmenų registro tvarkytojui, jei nepaskelbtos Registrų centro tinklapyje, jei nėra patvirtintos visuotinio akcininkų susirinkime), tokiu atveju laikytina, kad toks tiekėjas atitinka minimą pašalinimo pagrindą. Vis dėlto, priimdamas sprendimus dėl tiekėjo pašalinimo iš pirkimo procedūros, pirkimo vykdytojas turi atsižvelgti į tai, ar vertinant tiekėjo patikimumą, tiekėjo pašalinimas iš pirkimo procedūros proporcingas vertinamam tiekėjo elgesiui, todėl kiekvienu konkrečiu atveju sprendimą pirkimo vykdytojas turi priimti įvertinęs jo proporcingumą nagrinėjamoje situacijoje. Tai reiškia, kad kai tiekėjas yra padaręs finansinės atskaitomybės ir audito teisės aktų pažeidimą, pagrindą atmesti tokio tiekėjo pasiūlymą pirkimo vykdytojas turi, tačiau tai negali sąlygoti automatinio pasiūlymo atmetimo, o pirkimo vykdytojas privalo vertinti konkrečiai susiklosčiusią situaciją bei visas aplinkybes, esant poreikiui, prašyti tiekėjo paaiškinti susiklosčiusią situaciją, ir nuspręsti, ar jis abejoja tiekėjo sąžiningumu, ar ne.

Įstatymo 46 straipsnio 4 dalies 7 punkto c papunkčio atveju („yra padaręs draudimo sudaryti draudžiamus susitarimus, įtvirtinto Lietuvos Respublikos konkurencijos įstatyme ar panašaus pobūdžio kitos valstybės teisės akte, pažeidimą ir nuo jo padarymo dienos praėjo mažiau kaip 3 metai“), gali būti svarbu atsižvelgti, ar taikant šį tiekėjo pašalinimo iš pirkimo procedūros pagrindą, nebūtų **reikšmingai apribota konkurencija**.

34 pavyzdys

Gali susiklostyti situacija, kad beveik visi tam tikroje srityje veikiantys tiekėjai atitinka šį pašalinimo pagrindą ar jų liko tiek mažai, kad pašalinus tokius tiekėjus iš pirkimo procedūros, būtų reikšmingai apribota jų konkurencija arba apskritai nebeliktų su kuo sudaryti sutarties. Tokiu atveju, nors tiekėjas yra baustas už konkurencijos pažeidimą, tačiau siekiant išvengti dar didesnio konkurencijos ribojimo ar situacijos, kai nebus su kuo sudaryti sutarties, būtų neproporcinga atmesti tokio tiekėjo pasiūlymą, todėl pirkimo vykdytojas galėtų priimti sprendimą tokio tiekėjo nešalinti iš pirkimo procedūros.

Atkreiptinas dėmesys, kad nuo 2022 m. sausio 1 d. pakeitus kai kurias Įstatymo 46 straipsnio, taikant tiek privalomus, tiek neprivalomus pašalinimo pagrindus (nustatytus pagal VPĮ 46 straipsnio 4 ir 6 dalių nuostatas), nebelieka vienos iš sąlygų – kad tam tikra institucija (pvz., teismas, VMI ir pan.) būtų priėmusi sprendimą, pvz., per nurodytą laiką būtų priimtas ir įsiteisėjęs teismo sprendimas, tiekėjui ar jo vadovui paskirta administracinė nuobauda ar ekonominė sankcija. Tai reiškia, kad jei pirkimo vykdytojas žino, kad tiekėjas įvykdė pažeidimą (pvz., nesilaikė gamtosaugos reikalavimų ir išpylė teršalus į vandens telkinį, patiekė nekokybiškus maisto produktus ir dėl to juos valgę žmonės apsinuodijo, vykdant statybos darbus susižalojo darbininkas ir pan.), kuris yra svarbus ir aktualus pirkimo vykdytojo vykdomame pirkime, ir pirkimo vykdytojas gali tai įrodyti bet kokiomis tinkamomis priemonėmis, jis turi galimybę, o tam tikrais atvejais ir prievolę, atsižvelgdamas į proporcingumo principą, priimti sprendimą tokį tiekėją pašalinti iš pirkimo procedūros, nelaukiant, kol teismas ar kita institucija priims oficialų sprendimą, pvz., paskirs baudą, įsiteisės teismo sprendimas ir pan.

Atkreiptinas dėmesys, kad jei, įvertinęs visas konkrečias aplinkybes, pirkimo vykdytojas priima sprendimą, kad tiekėjas padarė esminį sutarties pažeidimą, pirkimo vykdytojas **privalo** tokį tiekėją įtraukti į Nepatikimų tiekėjų sąrašą. Sąvokos *skelbia* vartojimas reiškia, kad VPĮ 91 straipsnio 1 dalies nuostatos nesuteikia perkančiajai organizacijai diskrecijos spręsti dėl netinkamai viešojo pirkimo sutartį vykdžiusių tiekėjų įtraukimo ar neįtraukimo į Nepatikimų tiekėjų sąrašą. Esant įstatyme nustatytiems pagrindams, perkančiosios organizacijos privalo išviešinti viešojo pirkimo sutartis pažeidusius tiekėjus. Taigi nepatikimo tiekėjo išviešinimas yra ne perkančiosios organizacijos teisė, o pareiga, kurios vykdymas yra privalomas, pagrįstas siekiu apsaugoti perkančiąsias organizacijas nuo tiekėjų, nevykdančių sutartinių įsipareigojimų^[2]. Teismų praktikoje laikomasi pozicijos, kad nepatikimų tiekėjų sąrašo sudarymu yra ginamas viešasis interesas, apsaugantis perkančiąsias organizacijas nuo sutarčių sudarymo su nekokybiškas paslaugas ir (arba) prekes teikiančiais, ar darbus atliekančiais asmenimis (tiekėjais)^[3]. Kita vertus, šio instituto preventyvus pobūdis lemia ir tai, kad papildomai užtikrinamas jau sudarytų viešojo pirkimo sutarčių tinkamas vykdymas.²²

Susiklosčius situacijai, kai tiekėjas yra ūkio subjektų grupė, dalyvaujanti jungtinės veiklos sutarties pagrindu, ir, vykdydamas sutartį, padaro esminį sutarties pažeidimą, <...> prieš jį įtraukiant į Nepatikimų tiekėjų sąrašą ir dėl to jam taikant laikino pašalinimo

²² <https://klausk.vpt.lt/hc/lt/articles/360016427659-91-straipsnis-Pirkimo-sutarties-ne%C4%AFvykdymas-ar-netinkamas-%C4%AFvykdymas>

iš viešojo pirkimo procedūrų tvarką, turi būti suteikta galimybė įrodyti, kad trūkumai, dėl kurių buvo nutraukta ta sutartis, nesusiję su jo individualiu elgesiu. Jei, konkrečiai ir individualiai įvertinus atitinkamo ūkio subjekto elgesį atsižvelgiant į visus reikšmingus duomenis, paaiškėja, kad nustatyti trūkumai atsirado ne dėl jo elgesio ir iš jo nebuvo galima pagrįstai reikalauti daugiau, nei jis padarė tiems trūkumams pašalinti, pagal Direktyvą 2014/24 draudžiama jį įtraukti į Nepatikimų tiekėjų sąrašą (pagal analogiją žr. 2021 m. rugsėjo 7 d. Sprendimo Klaipėdos regiono atliekų tvarkymo centras, [C-927/19](#), EU:C:2021:700, 157 ir 158 punktus)²³.

Pasitaiko atveju, kai pirkimo vykdytojas įtraukia tiekėją į Nepatikimų tiekėjų sąrašą, o po tam tikro laiko (dar nesusėjus Įstatyme nustatytam terminui) pateikia prašymą tiekėją iš šio sąrašo pašalinti. Vienas iš pirkimo vykdytojų argumentų būna tas, kad pirkimo vykdytojas su tiekėju sudarė taikos sutartį. Pažymėtina, kad susitarimai tarp pirkimo vykdytojo ir tiekėjo nepanaikina fakto, jog buvo padarytas esminis sutarties pažeidimas, sutartis buvo vykdoma su dideliais arba nuolatiniais trūkumais ar buvo neįvykdyta.

„Teismų praktikoje laikomasi pozicijos, kad nepatikimų tiekėjų sąrašo sudarymu yra ginamas viešasis interesas, apsaugantis perkančiąsias organizacijas nuo sutarčių sudarymo su nekokybiškas paslaugas ir (arba) prekes teikiančiais ar darbus atliekančiais asmenimis (tiekėjais)“²⁴. Tarnybos nuomone, jeigu pirkimo vykdytojas priėmė sprendimą ir įtraukė tiekėją į šį sąrašą, pagrindo iš jo išbraukti, nesusėjus 3 metų terminui, nėra (išskyrus, kai yra teismo sprendimas tą padaryti).

Nepatikimų tiekėjų sąrašai yra naudojami ne tik viešųjų pirkimų reguliavime, bet ir tarptautinėse finansų institucijose, siekiant užtikrinti skaidrumą ir sąžiningą konkurenciją. Pasaulio bankas skelbia sąrašą, kuriame nurodomos įmonės ir asmenys, kuriems draudžiama dalyvauti Pasaulio banko finansuojamuose projektuose dėl sukčiavimo, korupcijos ar kitų taisyklių pažeidimų. Sąrašą galima rasti čia: [Pasaulio banko nepatikimų tiekėjų sąrašas](#).

Europos rekonstrukcijos ir plėtros bankas (ERPB) taip pat skelbia sąrašą, kuriame pateikiami subjektai ir asmenys, netinkami tapti šio banko sandorio šalimis nurodytais laikotarpiais. Sąrašą rasite čia: [ERPB netinkamų subjektų sąrašas](#).

Daugiašalių plėtros bankų ir kitų tarptautinių finansų institucijų sudaryti nepatikimų tiekėjų sąrašai gali būti naudojami kaip papildoma priemonė, padedanti atkreipti dėmesį į galimus neskaidrios veiklos atvejus, tokius kaip korupcinio pobūdžio veikos, apgaulės ir pan. Jie skatina pirkimų vykdytojus kruopščiau vertinti tiekėjų patikimumą. Tačiau pažymėtina, kad tiekėjai iš viešųjų pirkimų procedūrų gali būti pašalinti tik tuo atveju, jei yra nustatyti konkretūs pagrindai pagal Įstatymo 46 straipsnį. Vien tik buvimas tarptautiniame sąrašė tokiam sprendimui nėra pakankamas.

Užsienio tiekėjų atitikties vertinimo ypatumai

2014 m. vasario 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2014/24/ES dėl viešųjų pirkimų, kuria panaikinama Direktyva 2004/18/EB (toliau – Direktyva 2014/24/ES) 58 straipsnio 2 dalies nuostatos yra suformuluotos taip, kad atrankos metu vertinant tinkamumą verstis profesine veikla, perkančiosioms organizacijoms suteikiama teisė

²³ ESTT 2023 m. sausio 26 d. sprendimas byloje [C-682/21](#)

²⁴ LApT 2019 m. birželio 26 d. nutartis civilinėje byloje Nr. [e2A-890-302/2019](#)

prašyti tik įsisteigimo valstybės išduodamų įrodymų. Šios nuostatos yra analogiškai perkeltos į Įstatymo 47 straipsnio 2 dalį ir 51 straipsnio 4 dalį.

Europos Komisijos parengtų Viešojo pirkimo gairių specialistams, kaip išvengti dažniausių klaidų projektuose, finansuojamuose iš Europos struktūrinių ir investicinių fondų lėšų²⁵ 69–70 puslapiuose, tarp pateiktų neteisėtų ir (arba) diskriminacinių atrankos kriterijų, 5 punkte paminėtas reikalavimas „teikiant pasiūlymą jau turėti kvalifikacijos arba profesinius sertifikatus, pripažįstamus perkančiosios organizacijos šalyje, nes kitų šalių dalyviams būtų sunku per trumpą laiką užtikrinti šio reikalavimo laikymąsi“. Atsižvelgus į Europos Komisijos išaiškinimus dėl Direktyvos 2014/24/ES 58 straipsnio 2 dalies nuostatų taikymo, jei teikiant pasiūlymą užsienio valstybėje registruotiems ūkio subjektams būtų keliamas reikalavimas turėti leidimą ar būti tam tikrų organizacijų nariu toje šalyje, kurioje bus teikiamos paslaugos, toks reikalavimas neatitiktų Direktyvos nuostatų.

Pirkimo vykdytojai pirkimo dokumentuose turi aiškiai nurodyti, kad iš tiekėjų, registruotų Europos Sąjungos valstybėje narėje, Europos ekonominės erdvės valstybėje narėje, Šveicarijos Konfederacijoje arba trečiojoje šalyje, priimami tiekėjo kilmės šalies kompetentingų institucijų išduoti dokumentai, tačiau toks užsienio šalies tiekėjas turi pareigą per protingą laiką kreiptis į atitinkamą Lietuvos Respublikos instituciją dėl teisės pripažinimo dokumento išdavimo. Užsienio tiekėjo turimos kvalifikacijos patvirtinimo dokumentai Lietuvoje gali būti išduoti ir po galutinės paraiškų arba pasiūlymų pateikimo datos²⁶. Atitinkamai, pirkimo vykdytojas turi nurodyti, iki kada šie dokumentai turės būti pateikti, pavyzdžiui, iki pirkimo sutarties pasirašymo, iki darbų pradžios ar iki kito pirkimo vykdytojo nurodyto termino.

Duomenų apie reikalavimų atitikimą patikslinimas

Tiekėjų pasiūlymų vertinimas atliekamas vadovaujantis Įstatymo 46 straipsnio 3 dalies / Pirkimų įstatymo 58 straipsnio 5 dalies nuostatomis.

Jeigu tiekėjas pateikė netikslius, neišsamius ar klaidingus dokumentus ar duomenis apie atitiktą pirkimo dokumentų reikalavimams arba šių dokumentų ar duomenų trūksta, pirkimo vykdytojas gali nepažeisdamas lygiateisiškumo ir skaidrumo principų prašyti tiekėją šiuos dokumentus ar duomenis patikslinti, papildyti arba paaiškinti per jo nustatytą protingą terminą. Pasiūlymai tikslinami, papildomi arba paaiškinami vadovaujantis Viešųjų pirkimų tarnybos nustatytomis **Pasiūlymų patikslinimo, papildymo ar paaiškinimo taisyklėmis**²⁷ (išskyrus, kai mažos vertės pirkimas vykdomas vadovaujantis Pirkimų įstatymu.) Tais atvejais, kai nėra privaloma vadovautis minėtomis taisyklėmis, perkantieji subjektai tiekėjų pasiūlymus privalo vertinti vadovaudamiesi Pirkimų įstatymo 58 straipsnio 5 dalies nuostatomis bei pagrindiniais pirkimų principais.

²⁵ https://ec.europa.eu/regional_policy/sources/guides/public_procurement/2018/guidance_public_procurement_2018_lt.pdf

²⁶ žr. <https://eimin.lrv.lt/lt/veiklos-sritys/verslo-aplinka/zmogiskuju-istekliu-pletra/reglamentuojamu-profesiniu-kvalifikaciju-pripazinimas/> ir specialiuosius teisės aktus.

²⁷ <https://e-tar.lt/portal/lt/legalAct/66ae9a80883011ed8df094f359a60216/asr>

Išsamiau apie patikslinimus rekomenduojama skaityti Įstatymo 45 straipsnio 3 dalies komentare.²⁸ Pirkimo vykdytojas dėl dokumentų tikslinimo turi pareigą kreiptis į tiekėją tik vieną kartą. Primintina kasacinio teismo praktika, pagal kurią, nors tiekėjams buvo pripažinta kiek įmanoma plati teisė tikslinti duomenis apie kvalifikaciją, tačiau kartu buvo konstatuota, kad jei patikslintuose duomenyse, vertinant jų visumą, tiekėjas neištaisė visų trūkumų ar padarė naujų klaidų, siekiant užtikrinti viešųjų pirkimų procedūrų koncentruotumą, šių santykių dalyvių interesų pusiausvyrą ir nepažeisti *bonus pater familias* principo (atidaus ir apdairaus žmogaus standarto), pardavėjui ir pirkėjui netaikytinos įstatyme įtvirtintos atitinkamai teisė dar kartą tikslinti ūkio subjekto pajėgumo informaciją ir pareiga reikalauti tai daryti (žr. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2016 m. vasario 3 d. nutarties civilinėje byloje Nr. 3K-3-15-248/2016 43 punktą).

Pažymėtina, kad aukščiau nurodyta kasacinio teismo praktika nereiškia, jog pirkimo vykdytojui apskritai yra draudžiama papildomai kreiptis į tiekėją siekiant pasitikslinti kilusius neaiškumus, tačiau yra apribojama tiekėjų galimybė neribotai tikslinti kvalifikacijos duomenis šiuos vis keičiant taip ir tol, kol galų gale bus įrodyta tiekėjo atitiktis nustatytiems reikalavimams.

Atkreiptinas dėmesys ir į Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2020 m. spalio 14 d. nutartį civilinėje byloje Nr. [e3K-3-426-248/2020](#) (žr. 54 p.), kuria teismas nurodė, jog „iš tiesų VPĮ 49 straipsnio 4 dalyje *expressis verbis (aiškiais žodžiais) nėra įtvirtinto trečiųjų asmenų pakartotinio pasitelkimo skaičiaus ribojimo. Vis dėlto tai per se nereiškia, kad perkančiosios organizacijos ir tiekėjai yra laisvi VPĮ 49 straipsnio 4 dalies nuostatas taikyti neribotai. Nors šios VPĮ normos taikymo tikslas – netinkamą ūkio subjektą pakeisti tinkamu, bet tai nesuponuoja tiekėjų teisės netinkamus subjektus keisti tol, kol perkančioji organizacija tokio trečiojo asmens (kartu ir paties tiekėjo) kvalifikaciją pripažins tinkama. Priešingas aiškinimas prieštarautų viešųjų pirkimų principams, ypač kitų tiekėjų teisių užtikrinimui“.*

Lietuvos Aukščiausiasis Teismas 2022 m. spalio 6 d. nutarties civilinėje byloje Nr. [e3K-3-328-469/2022](#) 47–48 p. nurodė:

1. Jei nustatoma, kad tiekėjo su pasiūlymu ir (ar) vėliau pateikti duomenys aiškiai rodo jo neatitiktį išskeltiems kvalifikacijos (ar kitiems) reikalavimams, papildomas tokios informacijos taisymas, inter alia, naujų, anksčiau nenurodytų duomenų pateikimas ir vertinimas, kaip nesuderinamas su lygiateisiškumo principu ir viešųjų pirkimų teisiniame reguliavime įtvirtintu ribojimu keisti pasiūlymo esmę (VPĮ 55 straipsnio 9 dalis ir VPAGSSĮ 28 straipsnio 4 dalis), t. y. padaryti taip, kad netinkamas pasiūlymas taptų tinkamas, draudžiama. Kaip nurodyta pirmiau, byloje nustatyta, kad ieškovės su pasiūlymu pateikta Inspekcijos informacija apie ieškovės subteikėjos sutarties vykdymą kartu su vėlesniu šios informacijos turinio paaiškinimu aiškiai patvirtino, jog ieškovė neatitinka Profesinio pajėgumo reikalavimo.
2. Taigi nei atsakovės paprašyta, nei savo iniciatyva ieškovė negalėjo pateikti naujų duomenų apie iš anksto nedeklaruotas sutarties vykdymo aplinkybes. Priešingi veiksmai suponuoti paraiškos esmės keitimą, t. y. de jure naujo pasiūlymo pateikimą.

²⁸ <https://klausk.vpt.lt/hc/lt/articles/360016427019-45-straipsnis-Tiek%C4%97jo-ir-jo-pateiktos-parai%C5%A1kos-ir-pasi%C5%ABlymo-vertinimo-bendrieji-principai>

Procedūros eiga pirmajam tiekėjui atsisakius sudaryti sutartį arba atmetus jo pasiūlymą

Jeigu pirmuoju pasiūlymų eilėje įrašytas tiekėjas pašalinamas iš pirkimo procedūros (pvz. dėl melagingos informacijos, neatitikties nustatytiems Reikalavimams) ar atsisako sudaryti sutartį²⁹, kreipiamasi į tiekėją, pasiūlymų eilėje esantį po šio tiekėjo, bei prašoma, kad šis pateiktų įrodančius dokumentus pagal EBVPD, t. y. šiame skyriuje aprašytas procesas kartojamas iš naujo.

Jeigu antrasis pasiūlymų eilėje esantis tiekėjas atitinka nustatytus Reikalavimus, pirkimo vykdytojas turi informuoti kandidatus ir dalyvius apie priimtus sprendimus bei jų priėmimo priežastis. Pavyzdžiui, nurodoma, jog pirmuoju eilėje nurodytas tiekėjas atsisakė sudaryti sutartį, todėl atlikus antruoju eilėje įrašyto tiekėjo pateiktų įrodančių dokumentų vertinimą, šio tiekėjo pateiktas pasiūlymas pripažįstamas laimėjusiu. Kadangi buvo priimtas naujas sprendimas dėl laimėtojo nustatymo, atidėjimo terminas skaičiuojamas iš naujo nuo šio pranešimo išsiuntimo dienos, išskyrus atvejus, kai atidėjimo terminas gali būti netaikomas.³⁰

Svarbu

Pirkimo vykdytojas turi gebėti identifikuoti subjektą, kurio kompetencijai priskirtinas vienas ar kitas klausimas.

VPT neretai gauna paklausimų iš pirkimų vykdytojų, ar iš tiekėjo gautas dokumentas „X“ įrodo tiekėjo teisę atlikti darbą ar teikti paslaugas „Y“. Atkreiptinas dėmesys, kad nors šis klausimas ir kyla viešuosiuose pirkimuose, jis yra susijęs ne su viešųjų pirkimų įstatymo, o su kitų teisės aktų taikymu, todėl VPT negali teikti konsultacijų tokiais klausimais.

35 pavyzdys

Jeigu pirkimo vykdytojui iškilo klausimas, ar tiekėjas su jo turimu „maisto tvarkymo subjekto registravimo pažymėjimu“ gali tiekti pirkimo vykdytojui savo paties pagamintus maltos mėsos paplotėlius, šį klausimą, nepaisant to, kad jis kilo viešojo pirkimo vykdymo metu, adresuoti reikėtų ne VPT, o **Valstybinei maisto ir veterinarijos tarnybai**.

36 pavyzdys

Jeigu pirkimo vykdytojui iškilo klausimas, ar tiekėjo pateiktas atestatas yra galiojantis (ar buvo pratęstas, ar galiojo tam tikru metu, ar nėra panaikintas ir t. t.), šį klausimą, nepaisant to, kad jis kilo viešojo pirkimo vykdymo metu, adresuoti reikėtų ne VPT, o **atitinkamą dokumentą išdavusiai įstaigai**.

37 pavyzdys

²⁹ Įstatymo 86 straipsnio 2 dalis

³⁰ Pavyzdžiui vienintelis suinteresuotas dalyvis yra tas, su kuriuo sudaroma pirkimo sutartis ar preliminarieji sutartis, ir nėra suinteresuotų kandidatų;

Pavyzdžiui, jeigu pirkimo vykdytojas turi informacijos, kad tiekėjas yra įsiskolinęs SoDrai 1 000 eurų, tačiau tiekėjas tikina, jog tai klaida ir jokios skolos nėra ir nebuvo, pirkimo vykdytojas turėtų kreiptis ne į VPT (kuri neturi duomenų apie tiekėjų įsiskolinimus SoDrai), o į SoDrą.

Melaginga informacija

Kaip jau buvo minėta, pirkime kaip pirminį įrodymą, tiekėjas teikiamu EBVPD iš esmės tik deklaruoja atitiktį pirkimo dokumentuose nustatytiems Reikalavimams.

Šia jo pateikta deklaracija, kaip pirminiu įrodymu, pirkimo vykdytojas pasitiki ir sudaro galimybę toliau dalyvauti pirkime, o įrodančių dokumentų reikalauja tik iš galimo pirkimo laimėtojo. Vis dėlto, piktnaudžiavimas tokiu pasitikėjimu gali turėti neigiamų pasekmių tiekėjui.

Laikoma, kad tiekėjas pateikė melagingą informaciją, kai tiekėjas:

1. vykdomo pirkimo procedūrų metu nuslėpė informaciją ar pateikė melagingą informaciją apie atitiktį Reikalavimams ir pirkimo vykdytojas gali tai įrodyti bet kokiomis teisėtomis priemonėmis arba tiekėjas dėl pateiktos melagingos informacijos negali pateikti patvirtinančių dokumentų, reikalaujamų pagal Įstatymo 50 straipsnį;
2. ankstesnių procedūrų, atliktų Įstatymo, Viešųjų pirkimų, atliekamų gynybos ir saugumo srityje, Įstatymo, Pirkimų įstatymo ar Koncesijų įstatymo nustatyta tvarka, metu nuslėpė informaciją ar pateikė melagingą informaciją apie atitiktį Reikalavimams arba tiekėjas dėl pateiktos melagingos informacijos negalėjo pateikti patvirtinančių dokumentų, reikalaujamų pagal Įstatymo 50 straipsnį, dėl ko per pastaruosius vienus metus buvo pašalintas iš pirkimo ar koncesijos suteikimo procedūrų;
3. vadovaujantis kitų valstybių teisės aktais, ankstesnių procedūrų metu jis nuslėpė informaciją ar pateikė melagingą informaciją apie atitiktį Reikalavimams arba dėl melagingos informacijos pateikimo negalėjo pateikti patvirtinančių dokumentų, dėl ko per pastaruosius vienus metus buvo pašalintas iš pirkimo ar koncesijos suteikimo procedūrų arba taikomos kitos panašios sankcijos.

Esant bent vienam iš nurodytų atveju, įvertinus, kad tiekėjo pašalinimas iš pirkimo procedūros proporcingas vertinamam tiekėjo elgesiui, tiekėjo pasiūlymas atmetamas, ir informacija apie tokį tiekėją skelbiama CVP IS³¹.

Melaginga informacija laikoma netiksli, tikrovės neatitinkanti informacija, kai ją teikiantis asmuo suvokia arba negali nesuvokti, kad jo teikiama informacija neatitinka tikrovės.³²

Nėra konkretaus kriterijų sąrašo, kada laikoma, jog tiekėjas pateikė melagingą informaciją, tačiau įvertinti situaciją gali padėti šie aspektai: melaginga informacija gali pasireikšti tiek veikimu, tiek neveikimu ar tam tikros reikšmingos ar tam tikros informacijos nuslėpimu; tyčiniu suklaidinimu, duomenų iškreipimu ar padirbinėjimu; nerūpestingu, aplaidžiu reikšmingos informacijos pateikimu ar nepateikimu; tinkamų

³¹ Įstatymo 52 straipsnis

³² Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2016 m. vasario 24 d. nutartis [e3K-3-112-969/2016](#), 2017 m. vasario 28 d. nutartis [e3K-3-106-690/2017](#).

duomenų nepateikimu; kūrybingai pateikiama informacija, t. y., taip, kad pirkimo vykdytojas susidarytų klaidingą įspūdį ir pan.

Tam, kad pirkimo vykdytojas nustatytų informacijos melagingumą, nereikia konstatuoti tiekėjo tyčinio veikimo, pirkimo vykdytojams pakanka nustatyti didelį nerūpestingumą, t. y. nerūpestingumą, galintį daryti įtaką priimant sprendimus dėl pašalinimo, atrankos ar viešojo pirkimo sutarties sudarymo ir neprivaloma papildomai vertinti ir įrodinėti tyčios³³.

Svarbu atsižvelgti į tai, ar pateikta (ar nepateikta) informacija lėmė ar būtų objektyviai lėmusi kitokį rezultatą nei jis būtų buvęs priimtas, pvz., tiekėjo nepašalino iš pirkimo procedūrų, kai jis turėtų būti pašalintas; objektyviai realybėje būtų įrodyta ir įsitikinta, kad jis turėjo būti pašalintas ir pan.

Taip pat svarbu atsižvelgti į tai, ar tiekėjo pateikta (ar nepateikta) informacija neiškraipė tiekėjų konkurencijos.

Dar vienas svarbus akcentas – kuo ilgiau yra nusistovėjusi tam tikros normos aiškinimo jurisprudencija ir/ar tam tikrų santykių praktika, tuo mažiau tiekėjui pripažįstama teisė suklysti dėl netinkamo teisės aiškinimo ir pripažinti klaidinga, o ne melaginga situacija.

Papildomo teisinio aiškinimo kriterijus, kaip duomenų kvalifikavimo kaip (ne)melagingos informacijos pagrindas, nėra absoliutus ir turi taikymo ribas, juo negalima piktnaudžiauti. Kasacinio teismo šiuo aspektu, pavyzdžiui, pažymėta, kad kuo ilgiau atitinkamos normos aiškinimo jurisprudencija ir (ar) atitinkamų santykių praktika yra nusistovėjusi, tuo mažiau tiekėjui turi būti pripažįstama teisė suklysti dėl netinkamo teisės aiškinimo (žr. Kasacinio teismo nutarties civilinėje byloje Nr. [e3K-3-426-248/2020](#) 38 punktą).

Melagingos informacijos samprata, taikoma Įstatymo prasme, neapima galimų tiekėjo atliktos teisinės kvalifikacijos klaidų. Šias klaidas privalo pastebėti pirkimo vykdytojas pasiūlymų vertinimo metu, o pastebėjęs – spręsti dėl tiekėjo kvalifikacijos atitikties pirkimo dokumentuose nustatytiems reikalavimams, o ne atmesti pasiūlymą remdamasi melagingos informacijos pateikimu.³⁴

Jei pasiūlymą teikia ūkio subjektų grupė, vienam grupės nariui pateikus tikrovės neatitinkančią (melagingą) informaciją (jo pakeisti kitu nariu negalima), kiti grupės nariai taip pat yra **šalinami iš tos pirkimo procedūros**, kurioje buvo pateikta melaginga informacija. Pavyzdžiui, pirkime dalyvaujant dviem ūkio subjektams jungtinės veiklos pagrindu ir vienam jungtinės veiklos partneriui pateikus melagingą informaciją, negali būti pašalinamas tik vienas partneris, t. y. 1/2 pirkime dalyvujančios ir pasiūlymą pateikusios ūkio subjekto grupės.

Tačiau kituose pirkimuose (ateityje) pašalinimo pagrindas egzistuos tik dėl to tiekėjo, kuris (anksčiau vykdytame pirkime) pateikė melagingą informaciją. Tai reiškia, kad jeigu pirkime dalyvavo ne vienas tiekėjas, o ūkio subjektų grupė arba buvo pasitelkiami subtiekejai, „savaiame nereiškia, kad į Melagingą informaciją pateikusių tiekėjų sąrašą turėtų būti automatiškai traukiami ne tik melagingą informaciją pateikę subtiekejai ar kiti ūkio subjektai, kurių pajėgumais tiekėjas remiasi, bet ir pats tiekėjas.“³⁵ Teismo

³³ Žr. <https://klausk.vpt.lt/hc/lt/articles/360016427039>; ESTT 2017 m. gegužės 4 d. sprendimas byloje *Esaprojekt, C-387/14*

³⁴ Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2016 m. vasario 24 d. nutartis Nr. [e3K-3-112-969/2016](#)

³⁵ Lietuvos apeliacinio teismo 2023 m. rugpjūčio 24 d. nutartis civilinėje byloje Nr. [e2A-595-910/2023](#)

nuomone, pirkimo vykdytojas kiekvienu konkrečiu atveju tiekėjo ir jo subrangovų ar kitų ūkio subjektų, kurių pajėgumais tiekėjas remiasi, veiksmus turi įvertinti atskirai.

Įstatymo 52 straipsnio nuostatos taip pat nenumato galimybės pirkimo vykdytojui diskrecijos spręsti – įtraukti tiekėją į Melagingą informaciją pateikusių tiekėjų sąrašą ar ne, jeigu yra konstatuotas melagingos informacijos pateikimo faktas. Lietuvos apeliacinis teismas yra pasisakęs, kad net tuo atveju, kai melagingą informaciją pateikęs tiekėjas savo pasiūlymą atsiima, tai „<...> negali būti pagrindas išvengti neigiamų teisinių padarinių (būti išviešintam Melagingą informaciją pateikusių tiekėjų sąrašė) už nesąžiningą veiksma – melagingų duomenų pateikimą, siekiant suklaidinti perkančiąją organizaciją ir laimėti viešojo pirkimo sutartį. Įtraukimas ar ne į Melagingą informaciją pateikusių tiekėjų sąrašą neturi priklausyti nuo tiekėjo valios (pvz., jei jis atsiima pasiūlymą), tai gali lemti tik objektyvios aplinkybės (konstatuotas melagingų duomenų pateikimas).³⁶”

Toje pačioje nutartyje teismas pažymi: „Atsižvelgiant į tai, pvz., šalių ginčas dėl to negali būti baigtas taikiu susitarimu, kuriuo aptariama perkančiosios organizacijos pareiga būtų paneigta.”

Informacijos apie melagingą informaciją pateikusius tiekėjus paskelbimo **tikslas** – informuoti kitus pirkimo vykdytojus apie nesąžiningus tiekėjus, taip pat užtikrinti sąžiningą konkurenciją viešuosiuose pirkimuose. Įstatymų nuostatų veiksmingumas priklauso nuo to, ar pirkimų vykdytojai tinkamai jas taiko³⁷.

Manytina, kad pirkimo vykdytojui **sutarties vykdymo metu** nustačius, kad pirkimo procedūros metu tiekėjas buvo pateikęs melagingą informaciją, tiekėjas turi būti traukiamas į *Melagingą informaciją pateikusių tiekėjų sąrašą*. Kitu atveju susiklostytą situacija, kad tiekėjas dėl pirkimo vykdytojo neapdairumo (kad nepavyko šios melagingos informacijos išsiaiškinti vykstant pirkimų procedūrai, nors melaginga buvo pateikta pirkimų procedūros metu) ar gudravimo išvengtų pašalinimo iš kitų pirkimų procedūrų, ir VPI 52 straipsnyje skelbiamos informacijos tikslas nebūtų pasiektas.

Detaliau apie melagingos informacijos sampratą rekomenduojama skaityti Įstatymo [46 straipsnio 4 dalies 4 punkto komentare](#), taip pat [52 straipsnio komentare](#).

³⁶ Lietuvos apeliacinio teismo 2023 m. rugpjūčio 24 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e2A-595-910/2023

³⁷ https://vpt.lrv.lt/lt/naujienos-3/del-tiekejy-itraukimo-i-nepatikimu-tiekejy-ir-melaginga-informacija-pateikusiu-tiekejy-sarasus/#_ftnref4

1.5. Laimėtojo nustatymas

6 paveikslas

Patikrinęs tiekėjo atitiktį pirkimo dokumentuose nustatytiems Reikalavimams, pirkimo vykdytojas nustato laimėjusį pasiūlymą (pasiūlymus) ir ne vėliau kaip per 3 darbo dienas nuo sprendimo priėmimo informuoja kandidatus ir dalyvius apie sprendimą nustatyti laimėjusį pasiūlymą, o taip pat pateikia:

- informacijos³⁸ santrauką;
- nustatytą pasiūlymų eilę;
- laimėjusį pasiūlymą;
- tikslų atidėjimo terminą.

Rekomenduojama kartu su šia informacija suinteresuotiems dalyviams pateikti ir laimėjusio tiekėjo pasiūlymą³⁹.

Jeigu laimėtojas nėra nustatomas⁴⁰, pirkimo vykdytojas turi nurodyti priežastis, dėl kurių buvo priimtas sprendimas nesudaryti pirkimo sutarties ar preliminariosios sutarties, ir, vis dar esant poreikiui, pradėti pirkimą ar dinaminę pirkimų sistemą iš naujo. Atvejai, kuriais tiekėjų informavimas nėra privalomas (tačiau nedraudžiamas), nustatyti Įstatymo 58 straipsnio 1 dalyje / PĮ 68 straipsnio 1 dalyje.

Jei laimėjęs pasiūlymas nepateikiamas kartu su Įstatymo 58 straipsnio 1 dalyje / PĮ 68 straipsnio 1 dalyje nustatyta informacija, Įstatymo 102 straipsnio 1 dalyje / PĮ 108 straipsnio 1 dalyje nustatytas terminas ir atidėjimo terminas pratęsiamas nuo suinteresuoto dalyvio prašymo pateikti laimėjusį pasiūlymą pateikimo pirkimo vykdytojui dienos iki tol, kol suinteresuotam dalyviui bus pateiktas minėtas pasiūlymas, pavyzdžiui,

³⁸ Įstatymo 58 straipsnio 2 dalyje, PĮ 68 straipsnio 2 dalyje nurodytos atitinkamos informacijos, kuri dar nebuvo pateikta procedūros metu.

³⁹ Įstatymo 58 straipsnio 3 dalis / PĮ 68 straipsnio 3 dalis.

⁴⁰ Pirkimo laimėtojas nėra nustatomas, kai:

- Pirkimo procedūra buvo nutraukta (kai pirkimo vykdytojas dėl aplinkybių, kurių nebuvo galima numatyti, nutraukia pirkimo procedūras arba pirkimo vykdytoją nutraukti pirkimo procedūras įpareigoja Viešųjų pirkimų tarnyba ar teismas).
- Pirkimo procedūra buvo paskelbta nesėkminga (kai per nustatytą terminą nepateikiama nė viena paraiška ar pasiūlymas arba visi tiekėjai atsiima pasiūlymus).
- Nebuvo paskirta sutartis (kai atmetamos visos paraiškos ar pasiūlymai, pasibaigia pasiūlymų galiojimo laikas ir pirkimo sutartis nesudaroma dėl priežasčių, kurios priklauso nuo tiekėjų arba visi tiekėjai atsisako sudaryti pirkimo sutartį).

jeigu suinteresuotam dalyviui pateikti laimėjusį pasiūlymą pirkimo vykdytojas užtruko dvi dienas, tai minėti terminai pratęsimi dviem dienoms.

Nors nėra privaloma, tačiau rekomenduojama nuo supažindinimo su laimėjusiu pasiūlymu iki sutarties sudarymo tarptautinės vertės pirkimų atveju išlaukti ne trumpiau kaip 10 dienų, supaprastintų pirkimų atveju – ne trumpiau kaip 5 darbo dienas, kadangi bet kuriuo atveju (net pirkimo vykdytojui ir neišlaukus tokio termino ir tiekėjui dėl to negalint pateikti pretenzijos iki sutarties sudarymo) tiekėjas turės teisę kreiptis į teismą (nebus laikoma, kad jis praleido skundo padavimo terminą, šį skaičiuojant nuo tos datos, kai jis sužinojo apie jo teisių pažeidimą).

2. PROCEDŪROS EIGA NAUDOJANT KANDIDATŲ KVALIFIKACINĘ ATRANKĄ ARBA PIRKIMO BŪDĄ AR PRIEMONĘ, KURIOJE NUMATYTAS PARAIŠKŲ TEIKIMAS

7 paveikslas

Pirkimo vykdytojas *8 pav.* pavaizduotos procedūros eigos laikosi atlikdamas pirkimus, kuriuose taikoma kandidatų kvalifikacinė atranka,⁴¹ arba jeigu pagal pasirinktą pirkimo būdą⁴² ar priemonę⁴³ pirmiausiai teikiamos paraiškos, o pasiūlymus teikia tik pirmame etape atrinkti tiekėjai.

Pirkimo vykdytojas bet kuriame procedūros etape turi teisę bet kurio tiekėjo paprašyti pateikti dalį ar visus Reikalavimus pagrindžiančius dokumentus, jeigu tai būtina siekiant užtikrinti tinkamą pirkimo procedūrą (detales žr. šio vadovo 3 puslapyje).

⁴¹ Kandidatų kvalifikacinė atranka – procedūra, kurios metu pirkimo vykdytojas pagal pirkimo dokumentuose nustatytus kvalifikacinius kriterijus atranka kandidatus, kviestinus dalyvauti tolesnėse pirkimo procedūrose. Kvalifikacinė atranka gali būti naudojama atliekant pirkimus riboto konkurso, skelbiamų derybų, konkurencinio dialogo ir inovacijų partnerystės būdais.

⁴² Skelbiamos derybos, konkurencinis dialogas, inovacijų partnerystė,

⁴³ Dinaminė pirkimo sistema

2.1. Paraiškų pateikimo terminas

8 paveikslas

EBVPD teikimas vyksta analogiškai kaip aprašyta šio vadovo 5 puslapyje, tačiau EBVPD teikiamas ne su pasiūlymu, o su paraiška. Pirkimo dokumentuose pirkimo vykdytojas nurodo, kad:

1. teikdami paraiškas, tiekėjai kartu pateikia ir EBVPD.
2. jeigu pirkime dalyvauja ūkio subjektų grupė, veikianti pagal jungtinės veiklos (partnerystės) sutartį, pateikiamas ūkio subjektų grupės nario atskiras EBVPD.
3. kai tiekėjas remiasi kitų ūkio subjektų pajėgumais, kad atitiktų pirkimo dokumentuose nustatytus kvalifikacijos reikalavimus⁴⁴, kartu su paraiška teikiami ir šių subjektų EBVPD.

⁴⁴ Tiekėjas gali remtis ūkio subjekto pajėgumais, kad atitiktų reikalavimą turėti specialų leidimą arba būti tam tikrų organizacijų nariu, finansinio, ekonominio, techninio ir (arba) profesinio pajėgumo reikalavimus (jeigu tokie reikalavimai keliami) ([Istatymo](#) 49 straipsnio 1 dalis).

2.2. EBVPD tikrinimas ir kvalifikacinė atranka

9 paveikslas

Pirkimo vykdytojas tikrina tiekėjų pateiktus EBVPD ir atlieka kandidatų kvalifikacinę atranką, jei tokia numatyta, vadovaudamasis pirkimo dokumentuose nustatyta tvarka. Rekomenduojama šiame etape Reikalavimų atitikimą įrodančių dokumentų reikalauti tais atvejais, kai, patikrinus EBVPD, lieka daugiau tiekėjų negu numatyta pakviesti pateikti pasiūlymus.

38 pavyzdys

Vykdam ribotą konkursą, numatyta, jog pasiūlymus teikti bus pakviesti 5 kandidatai. Tuo tarpu paraiškas šiame pirkime pateikė 8 kandidatai, taigi 3 iš jų nebus pakviesti teikti pasiūlymų. Jeigu vėlesniame pirkimo procedūros etape (prieš nustatant laimėtoją) paaiškėtų, jog vienas iš pakviestų 5 kandidatų iš tiesų neatitiko nustatytų Reikalavimų, tai tuo pačiu reikštų, jog galimybę pateikti pasiūlymą prarado vienas iš trijų nepakviestų tiekėjų, kuris keliamus Reikalavimus galbūt atitiko. Siekiant išvengti tokių situacijų, gali būti tikslinga kandidatų prašyti, jog šie pateiktų įrodančius dokumentus dar prieš juos pakviečiant teikti pasiūlymus.

Toliau procedūros vykdomos taip, kaip nurodyta Procedūrų vadovo 1.2. skyriuje.

Atlikus EBVPD pateiktų duomenų apie tiekėjo atitiktį pirkimo dokumentuose nustatytiems Reikalavimams patikrinimą, vykdoma kandidatų kvalifikacinė atranka. Tokia atranka vykdoma tik tarp tų tiekėjų, kurie atitinka nustatytus Reikalavimus.

Atlikus kvalifikacinę atranką, atrinkti kandidatai kviečiami pateikti pasiūlymus.

2.3. Pasiūlymų pateikimo terminas

10 paveikslas

Šiame etape pasiūlymus teikia tik pirkimo vykdytojo pakviesti tiekėjai.

Nuo 2023 metų sausio 1 dienos įsigaliojo Įstatymo 64 straipsnio 1 dalies / PĮ 73 straipsnio 2 dalies pakeitimas, kad atlikdamas supaprastintą pirkimą skelbiamų derybų būdu, pirkimo vykdytojas gali neprašyti tiekėjų pateikti paraiškų ir leisti visiems tiekėjams pateikti pirminius pasiūlymus. Tokiu atveju praleidžiami 2.1 ir 2.2 etapai.

EBVPD teikimas vyksta analogiškai kaip aprašyta šio vadovo 5 puslapyje.

2.4. Pasiūlymų vertinimas

11 paveikslas

Šiame etape vykdomas pasiūlymų vertinimas, kurio pabaigoje nustatomas galimas pirkimo laimėtojas.

Pasiūlymų vertinimas atliekamas vadovaujantis pirkimo dokumentų nuostatomis. Detaliau žr. Procedūrų vadovo 1.2 ir 1.3. skyrius.

Vykdamas skelbiamas derybas, šiame etape vyksta pirminių pasiūlymų teikimas, derybos ir galutinių pasiūlymų teikimas ir vertinimas.

Vykdamas konkurencinį dialogą, šio etapo metu teikiami siūlomi sprendiniai, vedamas dialogas, teikiami galutiniai pasiūlymai, atliekamas jų vertinimas ir kt. Įvertinus galutinius pasiūlymus, nustatomas galimas pirkimo laimėtojas.

Vykdamas inovacijų partnerystę, šiame etape vyksta pirminių pasiūlymų teikimas, vertinimas, derybos, galutinių pasiūlymų teikimas, vertinimas ir kt. Įvertinus galutinius pasiūlymus, nustatomas galimas pirkimo laimėtojas.

2.5. Dokumentų pagal EBVPD teikimas

12 paveikslas

Šiame etape dokumentų, pagrindžiančių EBVPD nurodytą informaciją, patikrinimas vykdomas taip, kaip nurodyta Procedūrų vadovo 1.4. skyriuje.

Pažymėtina, kad net jeigu šių dokumentų buvo prašyta paraiškos vertinimo etape (aprašytas Vadovo 2.2. skyriuje), per laiką nuo pirmojo tokių dokumentų pateikimo iki laimėtojo nustatymo gali praeiti nemažas laiko tarpas, per kurį informacija gali pasikeisti, todėl jeigu turimi dokumentai nebėra aktualūs, įrodančių dokumentų teikimas vykdomas pakartotinai.

2.6. Laimėtojo nustatymas

13 paveikslas

Procedūros vykdomos taip, kaip nurodyta Procedūrų vadovo 1.5. skyriuje.

3. TIEKĖJŲ „APSIIVALYMAS“

Įstatymo 46 straipsnis kartu su pašalinimo pagrindais numato ir vadinamąsias „apsivalymo“ priemones, t. y. priemones, kurių tiekėjas imasi neigiamai padėčiai ištaisyti. Įstatymo 46 straipsnio 10 dalis⁴⁵ pirkimų vykdytojams leidžia atsižvelgti į „apsivalymo“ priemones, kurių ėmėsi tiekėjai ir, jei tokios priemonės rodo, kad nėra pagrindo abejoti tiekėjo profesiniu sąžiningumu, mokumu ir patikimumu, tiekėjas gali būti nešalinamas iš pirkimo procedūros, net jei formaliai ir egzistuoja jo pašalinimo pagrindas pagal Įstatymo 46 straipsnį. Kiekvieno konkretaus pirkimo atveju dėl tiekėjo „apsivalymo“ priemonių tinkamumo ir pakankamumo sprendžia **pirkimo vykdytojas**.

Pirkimų vykdytojų teisė nuspręsti dėl tiekėjo „apsivalymo“ priemonių pagrįstumo ir pakankamumo **nėra absoliuti**. Tam, kad, atsižvelgdami į „apsivalymo“ priemones, pirkimo vykdytojai galėtų objektyviai ir išsamiai įvertinti individualią tiekėjo padėtį, kad būtų galima nuspręsti, ar nešalinti jo iš pirkimo procedūros, Įstatymo 46 straipsnio 10 dalis numato sąlygas, kurios turi būti tenkinamos visos kartu ir kurias nustatčius tiekėja vėl galima laikyti patikimu ir nešalinti jo iš pirkimo.

Turi būti tenkinamos abi šios sąlygos:

1. Tiekėjas pateikė pirkimo vykdytojui informaciją apie tai, kad ėmėsi šių priemonių:
 - a) savanoriškai sumokėjo arba įsipareigojo sumokėti kompensaciją už žalą, padarytą dėl šio straipsnio nusikalstamos veikos arba pažeidimo (jeigu ji taikytina). Pirkimo vykdytojas turėtų gauti dokumentus, iš kurių būtų galima nustatyti abi (a ir b) aplinkybes:
 - žala yra visiškai atlyginta arba yra realus įsipareigojimas žalą atlyginti.
 - žala yra atlyginta savanoriškai.
 - b) bendradarbiavo, aktyviai teikė pagalbą ar ėmėsi kitų priemonių, padedančių iširti, išaiškinti jo padarytą nusikalstamą veiką ar pažeidimą (jeigu tai taikytina).
 - c) ėmėsi techninių, organizacinių, personalo valdymo priemonių, skirtų tolesnių nusikalstamų veikų ar pažeidimų prevencijai.
2. Pirkimo vykdytojas, įvertinęs tiekėjo pateiktą informaciją, priėmė motyvuotą sprendimą, kad priemonės, kurių ėmėsi tiekėjas, siekdamas įrodyti savo patikimumą, yra pakankamos.

Kaip jau minėta, kiekvieno konkretaus pirkimo atveju dėl tiekėjo „apsivalymo“ priemonių tinkamumo ir pakankamumo sprendžia pirkimo vykdytojas, atsižvelgdamas į nusikalstamos veikos ar pažeidimo rimtumą ir aplinkybes.

[2021 m. sausio 14 d. ESTT Byloje Nr. C-387/19](#) nurodė, jog 2014 m. vasario 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2014/24/ES dėl viešųjų pirkimų, kuria panaikinama Direktyva 2004/18/EB, iš dalies pakeistos 2015 m. lapkričio 24 d. Komisijos deleguotuoju reglamentu (ES) 2015/2170, 57 straipsnio 6 dalis turi būti aiškinama taip, kad pagal ją draudžiama praktika, kai ekonominės veiklos vykdytojas, pateikdamas prašymą leisti dalyvauti konkurse ar pasiūlymą, spontaniškai turi pateikti įrodymą apie taisomąsias priemones, kurių ėmėsi savo patikimumui įrodyti, nepaisant to, kad jo atžvilgiu egzistuoja šios direktyvos, iš dalies pakeistos Deleguotuoju reglamentu

⁴⁵ Taikomas vykdant pirkimus ir pagal VPĮ, ir pagal PĮ

2015/2170, 57 straipsnio 4 dalyje numatytas neprivalomasis pašalinimo pagrindas, jeigu tokia pareiga nenumatyta nei taikytinuose teisės aktuose, nei pirkimo dokumentuose. Tačiau pagal šios direktyvos, iš dalies pakeistos Deleguotuoju reglamentu 2015/2170, 57 straipsnio 6 dalį tokia pareiga nedraudžiama, jeigu ji aiškiai, tiksliai ir nedviprasmiškai numatyta taikytinuose nacionalinės teisės aktuose ir atitinkamas ekonominės veiklos vykdytojas gali apie ją sužinoti iš pirkimo dokumentų.

Įstatymas numato reikalavimus ir pirkimo vykdytojo priimamam sprendimui:

1. Tiekėjo pateikta informacija įrodo **visas tris būtinas „apsivalymo“ sąlygas**. Kokios formos ir turinio privalo būti dokumentai, įstatymas nereglementuoja, tačiau aukščiau aptartos sąlygos turi būti įrodytos ir objektyviai negali kelti abejonių.
2. Pirkimo vykdytojas, įvertinęs tiekėjo pateiktus dokumentus, priima **motyvuotą sprendimą**, kad priemonės, kurių ėmėsi tiekėjas, siekdamas įrodyti savo patikimumą, yra pakankamos. Motyvuotas sprendimas reiškia, kad pirkimo vykdytojas turi išsamiai ištirti pateiktus dokumentus, aiškiai ir tiksliai įvardinti faktines aplinkybes, kurios lėmė pirkimo vykdytojo sprendimą pripažinti tiekėją „apsivaliusiu“ arba „neapsivaliusiu“. Sprendimas turi būti motyvuotas, neturėti argumentavimo spragų, kadangi jis gali būti skundžiamas, o tai gali stabdyti pirkimo procedūrą, lemti papildomų kaštų bei laiko sąnaudų atsiradimą.

Pirkimo vykdytojas turi pateikti tiekėjui motyvuotą sprendimą raštu ne vėliau kaip per 10 dienų nuo tiekėjo pateiktų įrodymų dėl jo „apsivalymo“ gavimo.

Atkreiptinas dėmesys, kad nuo 2022 m. sausio 1 d. pasikeitus Įstatymo 46 straipsnio nuostatomis, tiekėjas negali pasinaudoti šio straipsnio 10 dalyje nustatyta galimybe „apsivalyti“, kai jis priimtu ir įsiteisėjusiu teismo sprendimu pašalintas iš pirkimo ar koncesijos suteikimo procedūrų, teismo sprendime nurodytą laikotarpį. Kai priimtu ir įsiteisėjusiu teismo sprendimu tiekėjui yra nustatytas šio straipsnio 1, 2, 4 ir 6 dalyse nurodytų pašalinimo pagrindų laikotarpis, pirkimo vykdytojas tiekėją iš pirkimo procedūros šalina teismo sprendime nurodytą laikotarpį.

Išsamiau apie „apsivalymo“ priemones VPĮ 46 straipsnio komentare⁴⁶.

⁴⁶ <https://klausk.vpt.lt/hc/lt/articles/360016427039-46-straipsnis-Tiek%C4%97jo-pa%C5%A1alinimo-pagrindai>

4. KITI PROCEDŪRŲ VYKDYMO YPATUMAI

4.1. Perkančiųjų subjektų vykdomi pirkimai

Mažos vertės pirkimų atveju perkantieji subjektai laikosi procedūros eigos, kuri turi būti numatyta perkančiojo subjekto pasitvirtintame mažos vertės pirkimų tvarkos apraše.

Kai dalyvauti pirkime kviečiama skelbimu apie kvalifikacijos vertinimo sistemą, perkantysis subjektas pirmiausia atlieka tiekėjų kvalifikavimą pagal Pirkimų įstatymo 62 straipsnį ir su atrinktais tiekėjais tęsia pirkimo procedūras, taikydamas Procedūrų vadove numatytą procedūros eigą, siūlomą ribotam konkursui, skelbiamoms deryboms, konkurenciniam dialogui ar inovacijų partnerystei (Procedūrų vadovo 2 skyrius).

4.2. Perkančiųjų organizacijų vykdomos skelbiamų derybų procedūros

Kai skelbiamos derybos vykdomos Įstatymo 63 straipsnio 1 dalies 2 punkto⁴⁷ pagrindu, perkančioji organizacija laikosi *Procedūrų vadove* nustatytos procedūros eigos. Kadangi šiuo pagrindu perkančioji organizacija pirkimą vykdyti gali tik su tais tiekėjais, kurie atitiko atviro ar riboto konkurso dokumentuose nustatytus Reikalavimus, perkančioji organizacija atviro konkurso ar riboto konkurso metu gali neprašyti pateikti įrodančių dokumentų pagal EBVPD, ir gali laikyti, kad tiekėjo pateiktoje EBVPD nurodyta informacija atitinka keliamus reikalavimus, o tiekėjai (preliminariai, remiantis EBVPD informacija) atitinka pirkimo dokumentuose nustatytus Reikalavimus. Įrodančių dokumentų pagal EBVPD perkančioji organizacija tokiu atveju iš galimo laimėtojo prašytų skelbiamų derybų metu, kaip nurodyta *Procedūrų vadovo* 1 skyriuje, arba, jeigu vykdoma kvalifikacinė atranka – 2 skyriuje.

4.3. Preliminariųjų sutarčių vykdymas

Vykdydamas preliminariąją sutartį ir ketindamas sudaryti pagrindinę pirkimo sutartį, pirkimo vykdytojas turi prašyti tiekėjų pasiūlymuose patvirtinti, kad EBVPD nurodyta informacija, kuri pateikta pirkimo vykdytojui, teikiant pasiūlymą dėl preliminariosios sutarties sudarymo, yra nepasikeitusi, arba, jei pasikeitusi, pateikti aktualią informaciją⁴⁸.

EBVPD pateiktos informacijos atnaujinimo procedūra neatliekama tik tokiais atvejais, jeigu preliminarioji sutartis sudaryta su:

- vienu tiekėju;

⁴⁷ Perkančioji organizacija tarptautinį pirkimą skelbiamų derybų būdu gali atlikti, jeigu atviram ar ribotam konkursui visi pateikti pasiūlymai yra nepriimtini, o pirkimo sąlygos iš esmės nekeičiamos. Perkančioji organizacija gali neskelbti skelbimo apie pirkimą, kai į derybas kviečiami visi vykusiame atvirame ar ribotame konkursui pasiūlymus pateikę tiekėjai, atitinkantys perkančiosios organizacijos nustatytus reikalavimus dėl pašalinimo pagrindų, kvalifikacijos, jeigu taikytina, kokybės vadybos sistemos ir (arba) aplinkos apsaugos vadybos sistemos standartų ir formalius pirkimo procedūros reikalavimus.

⁴⁸ Įstatymo 50 straipsnio 6 dalis, 78 straipsnio 6 dalies 1 punktas.

- keliais tiekėjais, kai pirkimo sutartis sudaroma neatnaujinant varžymosi remiantis preliminarinioje sutartyje nustatytais sąlygomis.

Taigi, atlikdamas atnaujintą varžymąsi, pirkimo vykdytojas prašo, kad tiekėjai pateiktų minėtą patvirtinimą arba atnaujintus EBVPD, o prieš nustatant laimėjusį pasiūlymą, pirkimo vykdytojas reikalauja, kad ekonomiškai naudingiausią pasiūlymą pateikęs tiekėjas pateiktų aktualius dokumentus, patvirtinančius jo atitiktį Reikalavimams (išskyrus *Procedūrų vadove* jau nurodytus atvejus, kai šių dokumentų pateikti neprašoma).

Vykdydamas atnaujintą varžymąsi, pirkimo vykdytojas negali nustatyti naujų, kitokių, papildomų tiekėjų kvalifikacijos reikalavimų.

4.4. Dinaminė pirkimo sistema

Dinaminės pirkimo sistemos atveju tiek kuriant šią sistemą, tiek vėliau į ją priimant naujus tiekėjus, paprastai⁴⁹ tiekėjų atitiktis Reikalavimams vertinama remiantis vienu pateiktais EBVPD, nereikalaujant tuo pačiu pateikti ir Reikalavimų atitikimą įrodančių dokumentų. Tai mažina administracinę naštą tiek pirkimo vykdytojams, tiek tiekėjams, kadangi tiekėjai, kurie priimti į DPS, nebūtinai teiks pasiūlymą konkrečiame pirkime, o ir teikdami pasiūlymą nebūtinai laimės konkretų pirkimą. Jeigu konkrečiu atveju pirkimo vykdytojui reikalinga, jis turi teisę vertindamas paraiškas paprašyti šių dokumentų.

Pirkimo vykdytojas bet kuriuo pirkimo procedūros metu gali paprašyti kandidatų ar dalyvių pateikti visus ar dalį dokumentų, patvirtinančių jų pašalinimo pagrindų nebuvimą, atitiktį kvalifikacijos reikalavimams ir, jeigu taikytina, kokybės vadybos sistemos ir (arba) aplinkos apsaugos vadybos sistemos standartams, **jeigu tai būtina siekiant užtikrinti tinkamą pirkimo procedūros atlikimą.** Esant poreikiui, pirkimo vykdytojas gali prašyti visų arba dalies įrodančių dokumentų bet kuriame etape (taigi ir vertinant pirmines paraiškas; arba tam tikru periodiškumu DPS galiojimo laikotarpiu), tačiau tai turėtų būti labiau išimtis, nei taisyklė.

Aktualių dokumentų prašoma (išskyrus *Procedūrų vadove* jau nurodytus atvejus, kai šių dokumentų pateikti gali būti neprašoma) iš ekonomiškai naudingiausią pasiūlymą pateikusių tiekėjo, prieš jį nustatant laimėjusiu konkrečiam pirkimo dinaminėje pirkimo sistemoje vykdymo metu. Taigi tiekėjams, kurie nors ir yra priimti į DPS, tačiau neteikia pasiūlymų (arba teikia juos retai) arba nelaimi konkrečiuose pirkimuose, nėra pareigos nuolat teikti (o pirkimo vykdytojui vertinti) įrodančių dokumentų.

4.5. Rėmimasis kitų ūkio subjektų pajėgumais ir subtiekimas sutarties vykdymo metu

Kai norima pakeisti pasiūlyme nurodytą ūkio subjektą, kurio pajėgumais (kvalifikacija) tiekėjas rėmėsi tam, kad atitiktų pirkimo dokumentuose keliamus kvalifikacijos reikalavimus, pirkimo vykdytojas vertina, ar aplinkybės, kurios įtakojo subtiekėjo pakeitimą, yra pagrįstos (pavyzdžiui, sutartyje numatytas subtiekėjas yra likviduojamas,

⁴⁹ Įstatymo 50 straipsnio 4 dalyje numatyta galimybė dokumentų prašyti bet kuriuo procedūros metu, jeigu tai būtina siekiant užtikrinti tinkamą pirkimo procedūros atlikimą.

bankrutavęs arba jam yra iškelta bankroto byla). Pirkimo vykdytojas turi įsitikinti, ar pasitelkiamas naujas subtiekęjas keitimo metu atitinka kvalifikacijos reikalavimus, t. y. naujojo subtiekęjo kvalifikacija yra ne žemesnė nei nustatyta pirkimo dokumentuose, ir nėra tokio ūkio subjekto pašalinimo pagrindų.

Jeigu pirkimo dokumentuose buvo numatyta tikrinti ir subtiekęjų, kurių pajėgumais tiekėjas nesiremia, pašalinimo pagrindų nebuvimą, tuomet, kai sutarties vykdymo metu tiekėjas informuoja apie naujus pasitelkiamus subtiekęjus, pirkimo vykdytojas patikrina, ar nėra pasitelkiamo subtiekęjo pašalinimo pagrindų (tikrina pats, jei informacija jam yra prieinama neatlygintinai, arba prašo tiekėjo pateikti tai patvirtinančius dokumentus). Subtiekęjų pašalinimo pagrindų turi nebūti jų pasitelkimo dieną.

4.6. Subtiekimas pasiūlymų (paraiškų) vertinimo metu

Tiek ūkio subjektų grupės partneriai, tiek kiti ūkio subjektai, kurių pajėgumais tiekėjas remiasi, kad atitiktų kvalifikacijos reikalavimus, turi būti išviešinti teikiant pasiūlymą (paraišką). Vėliau negali atsirasti naujų ūkio subjektų, kurių pajėgumais tiekėjas remiasi, ar ūkio subjektų grupės partnerių, kurie pasiūlyme nebuvo išviešinti, t. y. tokie, kurių pavadinimai niekur pasiūlyme (paraiškoje)⁵⁰ nebuvo nurodyti. Jeigu paaiškėja, kad tiekėjas, nenurodęs, jog remiasi kitų ūkio subjektų pajėgumais (kvalifikacija), pats neatitinka pirkimo dokumentuose aiškiai ir nedviprasmiškai suformuluotų kvalifikacijos reikalavimų, jis neįgyja teisės po pasiūlymų pateikimo termino pabaigos pasitelkti (nurodyti) naujų subjektų tam, kad atitiktų kvalifikacijos reikalavimus.

Šios taisyklės išimtis galėtų būti atvejai, kai:

1. viešojo pirkimo dokumentuose aiškiai nenurodyta, kokią kvalifikaciją (pvz. teisę verstis t.t. veikla, profesinę kvalifikaciją ar kt.) privalo turėti tiekėjas ir (ar) kokius konkrečius atestatus ar kitokius įrodomuosius dokumentus jis privalo pateikti, bet dėl pirkimo objekto apibrėžties pirkimo sąlygose ir specialiųjų teisės aktų reglamentavimo, tokios kvalifikacijos turėjimas yra privalomas vykdant pirkimo sutartį. Tokiu atveju pirkimo vykdytojas privalo leisti tiekėjui ištaisyti pasiūlymo trūkumus. Šiuo atveju pasiūlymo trūkumo (jei jį lėmė išimtinai pirkimo sąlygos) ištaisyimas suprantamas ne tik kaip trūkstamo kvalifikaciją įrodančio dokumento (pvz. atestato) pateikimas, bet ir leidimas tiekėjui pasitelkti naujus ūkio subjektus – partnerius, subrangovus, jei jis pats neturi atitinkamos kvalifikacijos. Išsamiau apie tai – VPĮ [35 straipsnio komentare](#).
2. pasitelktas (kvalifikacijos reikalavimams atitikti) ūkio subjektas netenkina jam keliamų kvalifikacijos reikalavimų arba jo padėtis atitinka bent vieną pagal VPĮ 46 straipsnį pirkimo vykdytojo nustatytą pašalinimo pagrindą, pirkimo vykdytojas turi pareikalauti per jo nustatytą terminą pakeisti jį reikalavimus atitinkančiu ūkio subjektu. Šiame kontekste atkreiptinas dėmesys į Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2020 m. spalio 14 d. nutartį civilinėje byloje Nr. e3K-3-426-248/2020, kuria teismas nurodė, jog „iš tiesų VPĮ 49 straipsnio 4 dalyje *expressis verbis* (aiškiais žodžiais) nėra įtvirtinto trečiųjų asmenų pakartotinio pasitelkimo skaičiaus ribojimo. Vis dėlto tai per se nereiškia, kad perkančiosios organizacijos ir tiekėjai yra laisvi VPĮ 49

⁵⁰ Atkreiptinas dėmesys, kad „pasiūlymas“ yra ne vien tik taip pavadintas dokumentas, o apskritai tiekėjo visų pateiktų dokumentų visuma (VPĮ 2 straipsnio 45 dalis)

straipsnio 4 dalies nuostatas taikyti neribotai. Nors šios VPI normos taikymo tikslas – netinkamą ūkio subjektą pakeisti tinkamu, bet tai nesuponuoja tiekėjų teisės netinkamus subjektus keisti tol, kol perkančioji organizacija tokio trečiojo asmens (kartu ir paties tiekėjo) kvalifikaciją pripažins tinkama. Priešingas aiškinimas prieštarautų viešųjų pirkimų principams, ypač kitų tiekėjų teisių užtikrinimui.”

PRIEDAS NR. 1

Europos bendrasis viešųjų pirkimų dokumentas

EBVPD – tai deklaracija, tiekėjų teikiama pirkimuose kaip pirminis įrodymas, jog jie atitinka pirkimo dokumentuose keliamus Reikalavimus. Ji yra pateikiama paraiškų ar pasiūlymų pateikimo metu ir pakeičia kompetentingų institucijų išduodamus dokumentus bei preliminariai patvirtina, kad tiekėjas ir ūkio subjektai, kurių pajėgumais jis remiasi pagal Įstatymo 49 straipsnį, atitinka pirkimo dokumentuose pagal Įstatymo 46, 47, 48 straipsnius nustatytus reikalavimus ir, jei taikytina, 54 straipsnyje nustatytus reikalavimus.

EBVPD gali būti pakartotinai naudojamas ir kituose pirkimuose (kitų pirkimų vykdytojų vykdomuose, ne tik to, kuriam jau buvo teiktas EBVPD), jei jame pateikta informacija vis dar yra aktuali.

EBVPD privaloma naudoti visuose pirkimuose, išskyrus mažos vertės pirkimus bei pirkimus, kuriuose pagal Įstatymo 72 straipsnio 3 dalį ir Pirkimų įstatymo 80 straipsnio 2 dalį leidžiama nesilaikyti atitinkamame straipsnyje nurodytų etapams taikomų ir kitų pirkimo procedūroms bei pirkimo sutarties turiniui nustatytų reikalavimų.

EBVPD formavimas

Pirkimo vykdytojai, norėdami įvertinti tiekėjo atitiktį Reikalavimams, pirmiausia turi suformuoti EBVPD ir pridėti jį prie pirkimo dokumentų. EBVPD formą galima rasti adresu: <http://ebvpd.eviesiejipirkimai.lt/espd-web/>.

Pirkimo vykdytojai turi atlikti šiuos veiksmus:

1. Užpildyti privalomus laukus, reikalingus EBVPD formos suformavimui
2. Atsisiųsti ir kompiuteryje išsaugoti suformuotą EBVPD formą XML formatu
3. Tiekėjai EBVPD formoje turės pateikti atsakymus į joje nurodytus klausimus.

Tiekėjai EBVPD formoje turės pateikti atsakymus į joje nurodytus klausimus.

Tiekėjai turi atlikti šiuos veiksmus:

1. Išsaugoti pirkimo vykdytojo pateiktą EBVPD formą savo kompiuteryje.
2. Įkelti EBVPD formą tinklapyje ebvpd.eviesiejipirkimai.lt/espd-web/
3. Pateikti atsakymus į EBVPD nurodytus klausimus.
4. Kompiuteryje išsaugoti EBVPD formą su pateiktais atsakymais. Jeigu to reikalaujama pirkimo dokumentuose, pasirašyti EBVPD.
5. Teikiant pasiūlymus CVP IS priemonėmis, prisegti EBVPD formą su atsakymais kartu su kitais pasiūlymo ar paraiškos dokumentais, t. y. pasiūlymo pateikimo lango skiltyje „Prisegti dokumentus“.

Tiekėjams skirta EBVPD pildymo video instrukcija: [EBVPD pildymas \(video instrukcija\)](#)

eCertis

Tiekėjai kaip vieną iš pagrindinių kliūčių dalyvauti viešuosiuose pirkimuose įvardina administracinę naštą, atsirandančią dėl būtinybės pateikti pažymą ar kitus dokumentus, įrodinėjant atitiktį pirkimo dokumentuose nustatytiems Reikalavimams. Pirkimo vykdytojai taip pat susiduria su problemomis, tikrindami tiekėjų pateiktuose dokumentuose nurodomą informaciją.

Siekdama palengvinti pirkimų vykdytojų ir tiekėjų situaciją, Europos Komisija (EK) sukūrė keletą priemonių, padedančių sutrumpinti ir supaprastinti pirkimo procedūras.

eCertis – kokia tai priemonė?

eCertis – tai EK sukurta svetainė, kurioje pateikiama išsami informacija apie viešiesiems pirkimams įvairiose ES šalyse dažniausiai reikalingus sertifikatus ir dokumentus. Ji skirta šalių specialistams. Ši informacija naudinga pasiūlymus rengiantiems ekonominės veiklos vykdytojams aiškinantis, kokiais patvirtinamaisiais dokumentais reikia pagrįsti užsienio šalies kvietime dalyvauti konkurse prašomą informaciją. Šioje svetainėje pateikiama susisteminta informacija apie kiekvienos ES narės viešuosiuose pirkimuose nustatytus Reikalavimus ir išduodamus dokumentus, siekiant patvirtinti atitiktį tiems Reikalavimams.

Kiekvienoje ES valstybėje narėje išduodami dokumentai yra susieti su konkrečiais tiekėjams nustatomais Reikalavimais, pvz., eCertis nurodoma, kad Austrijoje registruotas tiekėjas, siekdamas įrodyti, jog yra įvykdęs mokesťines prievoles, turėtų pateikti mokesčių inspekcijos išduotą pažymą. Pirkimo vykdytojas iš tiekėjo pirmiausia siekia gauti tokius dokumentus, kurie nurodyti eCertis.

Kokia šios priemonės nauda?

eCertis pirkimų vykdytojams palengvina užsienio tiekėjų, dalyvaujančių jų vykdomuose pirkimuose, patikrinimą, kadangi, vadovaujantis eCertis pateikta informacija, yra paprasta įsitikinti, ar pirkimą laimėjęs tiekėjas, iš kurio prašoma įrodymų, kad EBVPD pateikta informacija yra teisinga, pateikė tinkamą dokumentą, o jei dokumento nepateikė ar vietoje jo, pvz., pateikė deklaraciją, kad atitinka keliamą reikalavimą, tai padarė pagrįstai.

Tiekėjams, naudojantis eCertis, tampa paprasčiau tinkamai pasirengti ir sudalyvauti pirkime tiek savo valstybėje, tiek kitose ES valstybėse narėse, kadangi eCertis visuomet galima pasitikrinti, kokius įrodymus reikia pateikti, siekiant įrodyti savo atitiktį pirkimo dokumentuose keliamiems Reikalavimams ir EBVPD pateiktai informacijai.

Informacija eCertis yra nuolat atnaujinama kiekvienos ES valstybės narės kompetentingų institucijų, tad nekils abejonių, ar teikiamas tinkamas dokumentas, kokia institucija išduoda šį dokumentą.

eCertis <https://ec.europa.eu/tools/ecertis/#/homePage>

Dokumento versijos

Versijos numeris	Data	Pastabos, papildoma informacija
1	2017-07-14	Pradinė dokumento versija
2	2017-09-14	2017 m. atnaujinta dokumento versija
3	2021-01-11	2021 m. sausio mėn. atnaujinta dokumento versija, papildyta pavyzdžiais
4	2021-03-05	Atnaujinta dokumento versija. Patikslintos formuluotės, pašalinta informacija apie „IMI“ sistemą, kadangi ši sistema pirkimuose nebenaudojama. Papildyta nuoroda į 2021-01-14 ESTT sprendimą byloje Nr. Byloje C-387/19
5	2021-12-30	Atnaujintas dokumentas pagal VPI pasikeitimus nuo 2022-01-01. Papildyta skyriumi „TIEKĖJO (NE)PAŠALINIMAS IŠ PIRKIMO PROCEDŪROS VPI 46 STRAIPSNIO 7–12 DALYSE NUSTATYTAIS ATVEJ AIS“, patikslintas skyrius „Melaginga informacija“
6.	2023-04-11	Patikslinta papildant nauja praktika ir VPI pasikeitimais
7.	2024-12-23	Patikslinta dėl EBVPD pildymo ir tikslinimo (6 pavyzdys), pašalinimo pagrindų formuluočių ir tikrinimo (Įstatymų pasikeitimai), patikslintas skyrius „Melaginga informacija“, atnaujintos nuorodos ir kt. Šis dokumentas.

Naujausios versijos ieškokite [VPT svetainėje](#)